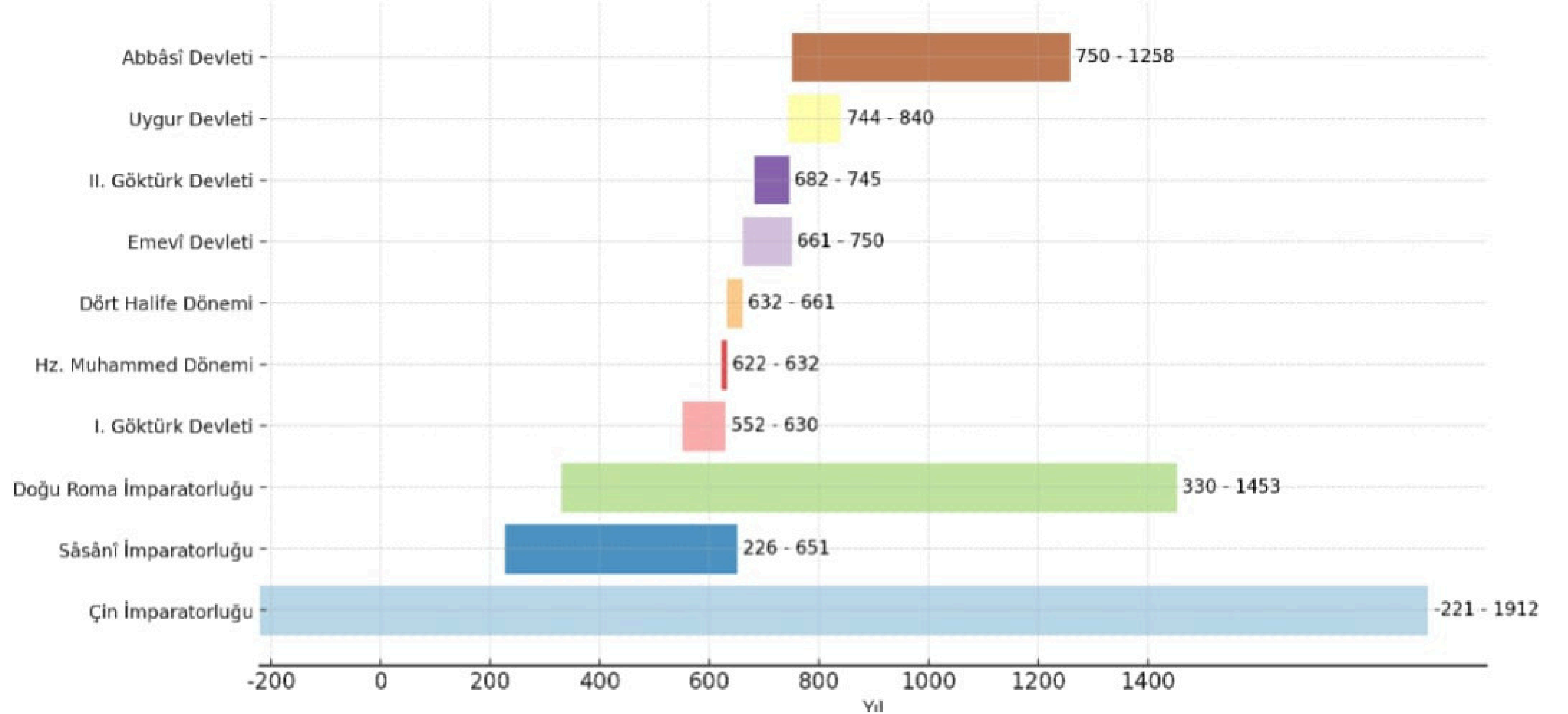

ORTA ÇAĞ'DAKİ SİYASİ VE ASKERİ GELİŞMELER

ORTA ÇAĞ'DAKİ BAŞLICA DEVLETLERİN YÖNETİM VE ORDU YAPILARI

Orta Çağ'daki Başlıca Devletler

ÇİN İMPARATORLUĞU (MÖ 221 – MS 1912)

➤ İLK SİYASİ BİRLİK MÖ 221 YILINDA QİN SHİ HUANDİ (ÇİN Şİ VUANDİ) TARAFINDAN KURULMUŞTUR.

ÇİN İMPARATORLUK DÖNEMİ

ÇİN Şİ VUANDİ ,
MERKEZİ OTORİTEYİ SAĞLAYARAK FEODAL SİSTEMİ
ORTADAN KALDIRMIŞTIR.

➤ MS 220- MERKEZİ OTORİTE KAYBOLMUŞ ,
SİYASİ BİRLİK BOZULMUŞTUR.

➤ SUI HANEDANLIĞI 580 YILINDA PARÇALANMAKTA OLAN
ÇİN'İ YENİDEN BİRLEŞTİRMİŞTİR.

ORTA ÇAĞDA ÇİN; SUI,
SONG ,TANG HANEDANLARI
TARAFINDAN
YÖNETİLMİŞTİR.

TANG HANEDANLIĞI (618 -906) İMPARATORLUK ALTIN ÇAĞINI YAŞAMIŞTIR.

TALAS SAVAŞI - 751 : ÇİN İMPARATORLUĞU

**ABBASİ DEVLETİ
TÜRKLER**

TANG HANEDANI İMPARATOR ÇUNZONG DÖNEMİ

**SONUÇ: ÇİN, TÜRKLER VE ABBASİLER ARASINDA TÜRKİSTAN BÖLGESİ
İÇİN YAPTIĞI TALAS SAVAŞI 'NI KAYBETMİŞTİR.**

**906 YILINDA TANG HANEDANLIĞI SONA ERMİŞ,
ÇİN'DE SİYASİ BİRLİK BOZULMUŞTUR.**

ÇİN İMPARATORLUĞUNDA YÖNETİM

➡ ÇİN'DE HÜKÜMDARLAR GÖK DİNİNE GÖRE GÖĞÜN YERYÜZÜNDEKİ TEMSİLCİSİDİR. HÜKÜMDARLIK BABADAN OĞULA GEÇMİŞ, İMPARATORLAR DÜNYANIN TEK HAKİMİ OLARAK KABUL EDİLMİŞTİR. HÜKÜMDAR ,GÖK'ÜN OĞLU ÜNVANINI TAŞIR, BU YÜZDEN KUTSAL KABUL EDİLMİŞTİR.

➡ ÇİN'DE HALK SOSYAL DURUMLARINA GÖRE 2'YE AYRILMIŞTIR: ➡ ŞE'LER (ASİLLER)
➡ NONG'LAR (KÖYLÜLER)

! BU İKİ SINIFIN DIŞINDA KÖLELİK KURUMUDA VARDIR.

➡ TANG HANEDANLIĞI DÖNEMİ'NDEN İTİBAREN İMPARATORUN ALTINDA YÜRÜTMENİN BAŞI OLAN BAŞBAKAN ,ONUN ALTINDA DA ÜÇ SEKRETER GÖREV YAPMAKTADIR.

➡ TANG HANEDANLIĞI DÖNEMİNDE BATI BÖLGESİNİ YÖNETMEK AMACIYLA 'ANXI GENEL VALİLİK' YÖNETİM BİRİMİ KURULMUŞTUR.

➡ DUHU ZHİDU SİSTEMİ: SINIR BÖLGELERİNDE KURULAN VALİLİK YÖNETİM SİSTEMİDİR. SINIR BÖLGELERİNDE KURULAN YÖNETİM BİRİMLERİ HANEDANLIĞIN BÖLGEDEKİ EN ÜST YÖNETİM BİRİMİDİR

ÇİN İMPARATORLUĞUNDA ORDU

- ORDULARINDA PİYADELER ÇOĞUNLUĞU OLUŞTURMUŞTUR. ZAMANLA TÜRK ATLI BİRLİKLERİNE BENZEYEN HAFİF SÜVARİ BİRLİKLERİ OLUŞTURMUŞLARDIR.
- BATIYA DOĞRU GENİŞLEME VE ANTİK İPEK YOLU GÜZERGÂH VE GEÇİŞLERİNE SAHİP OLMA AMACI İLE ASKERİ AMAÇLI **GARNİZONLAR** OLUŞTURMUŞLARDIR
- TARIMA UYGUN OLAN ELVERİŞLİ BÖLGELERDE **"TUNTİAN"** OLARAK ADLANDIRILAN **ASKERİ TARIM TOPLULUKLARI** SİSTEMİNİ KURMUŞLARDIR. BU DOĞRULTUDA TARIM FAALİYETLERİNDE BULUNMUŞLARDIR.

SASANI İMPARATORLUĞU (226-651)

➤ **ERDEŞİR** TARAFINDAN İRAN'DA PART İMPARATORLUĞU'NA SON VEREREK KURULMUŞTUR.(226)

ERDEŞİR, ŞAHAN ŞAH ÜNVANINI KULLANMIŞTIR.

➤ **I. HÜSREV(531- 579) SASANİLERİN EN GÜÇLÜ DÖNEMİ**
(EKONOMİK,SİYASİ,ASKERİ ,KÜLTÜR MEDENİYET ALANLARINDA)

➤ **SASANİLER: AKHUN DEVLETİ VE DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU VE İSLAM DEVLETİYLE MÜCADELE ETMİŞTİR.**

SASANİLER + KÖKTÜRKLER

AKHUNLAR

SASANİLER,GÖKTÜRK YABGUSU İSTEMİ İLE İPEK YOLU TİCARETİNİ ELİNDE TUTAN AKHUNLARA KARŞI İTTİFAK KURMUŞTUR. BU İTTİFAK SONUCUNDA **AKHUN DEVLETİ (557) YILINDA YIKILMIŞTIR.**

TOPRAKLARI BU İKİ DEVLET ARASINDA PAYLAŞILMIŞTIR.

! SASANİLER , DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU İLE 400 YIL MÜCADELE ETMİŞTİR.
AMAÇ: ANADOLU TOPRAKLARINA SAHİP OLMAK.

622 YILINDA BİZANS İMPARATORU HERAKLEİOS, SÂSANİLERE KARŞI SEFER DÜZENLEMİŞ VE ANADOLU'YU İŞGALDEN KURTARMIŞTIR.

626'DA SÂSANİLER YENİDEN HÜCUMA GEÇMİŞ, İSTANBUL YAKINLARINA KADAR İLERLEMİŞLERDİR.
(AYNI DÖNEMDE AVARLAR DA İSTANBUL'U KUŞATMIŞTI).
BİZANS BAŞARILI BİR ŞEKİLDE İSTANBUL'U SAVUNMUŞTUR!

627 - BİZANS SASANİLERİN ANA ORDUSUNU YENMESİYLE
BİRLİKTE BU MÜCADELELER BİZANS'IN ÜSTÜNLÜĞÜ İLE SONUÇLANDI
VE SASANİLER ANADOLU'DAN ÇEKİLDİ.

SASANİLER HZ ÖMER DÖNEMİNDE YIKILDI VE İRAN İSLAM
DEVLETİNİN HAKİMİYETİ ALTINA GİRDİ.(651)

SASANI DEVLETİNDE YÖNETİM

- ➡ SASANI HÜKÜMDARLARI ŞAHANŞAH ÜNVANLARINI KULLANMIŞTIR.(ŞAHLARIN ŞAHI)
- ➡ DANIŞMA KURULU: HÜKÜMDARIN BAŞINDA BULUNDUĞU VE SON SÖZÜ HÜKÜMDARIN SÖYLEDİĞİ FAKAT KARARLARIN KARŞILIKLI GÖRÜŞÜLEREK ALINDIĞI KURULDUR.
- ➡ HÜKÜMDARIN YETKİLERİ HEM YAZILI KANUNLAR HEM DE DİNİ,AHLAKİ VE ÖRFİ GELENEKLER İLE SINIRLANDIRILMIŞTIR.
- ➡ DEVLET YÖNETİMİ MERKEZİYETÇİ BİR YAPIDADIR.BU YAPI İÇERİSİNDE HÜKÜMDAR ÜZERİNDE ÖNEMLİ YAPTIRIM GÜCÜ OLAN DİN ADAMLARI KONSEYİ BULUNMAKTADIR.
- ➡ SASANI DEVLET İŞLERİ 'DİVAN ' DA GÖRÜLÜRDÜ.
DİVAN'DA ALINAN KARARLAR HÜKÜMDAR ONAYINA GİDERDİ
- ➡ İDARİ TEŞKİLATIN BAŞINDA BAŞVEZİR BULUNURDU.
- ➡ ÜLKE 4 ANA EYALETTE OLUŞURDU ,BUNLARA SATRAP DENİLMİŞTİR.
EYALETLERİ VALİLER YÖNETİR.
- ❗ VALİLER ,MERKEZ TEŞKİLATINDA GÖREV YAPAN VEZİRLERLE AYNI MAKAMA SAHİPTİR.

SASANI DEVLETİNDE ORDU

ORDU SİSTEMLERİNİ AĞIR ,ZIRHLI ,MIZRAKLI SÜVARİLER ÜZERİNE KURMUŞLARDIR. SÜVARİLER, ORDUNUN ANA GÜCÜNÜ OLUŞTURMUŞTUR.. SÜVARİLER DAHA FAZLA MAAŞ ALIYOR,DAHA ÜSTÜN GÖRÜLÜYOR

SÂSÂNÎ ORDUSUNDA:

OK, YAY, MIZRAK, KILIÇ, YUVARLAK KALKAN, GÜRZ,ZIRH VE MİĞFER GİBİ SİLAH VE TEÇHİZATLAR KULLANILMIŞTIR.

SÂSÂNÎ ORDUSU SAVAŞ FİLLERİNİ ETKİN KULLANMIŞTIR.

ORDU BİRLİKLERİ ONLUK SİSTEME GÖRE DÜZENLENMİŞTİR.
(ORTA ASYA TOPLUMLARINDAKİ GİBİ)

ASKERLERİN BİR KISMI MAAŞ ALIRKEN BİR KISMINA DA SASANİ ŞAHLARI TARAFINDAN İKTA OLARAK BAĞIŞLANMIŞTIR.

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU (330- 1453)

➡ DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU; I.KONSTANTİN TARAFINDAN İSTANBUL'DA KURULDU.

➡ XVI.YY'DAN İTİBAREN BİZANS TABİRİNİ KULLANMAYA BAŞLADI.

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU V.YÜZYILDA AVRUPA HUN DEVLETİ İLE MÜCADELE ETTİ.

MARGUS ANTLAŞMASI : AVRUPA HUN 435 (ATTİLA)

DOĞU ROMA

ANTLAŞMAYA GÖRE:

- BİZANSLILAR HUN KAÇAKLARINI KABUL ETMEYECEK VE BİZANS SINIRLARI İÇİNDE OLANLARI İADE EDECEKTİ.
- HUNLULARLA MÜCADELE EDEN HİÇ BİR KAVİM İLE İTTİFAK KURMAYACAKTI
- HUNLARA BİZANS SINIRLARINDA TİCARET HAKKI VERİLDİ.
- HUNLARA ÖDENEN VERGİ İKİ KATINA ÇIKARILDI(YAKLAŞIK 229 KİLO ALTIN)

MARGUS ANTLAŞMASI BİR EMİRNAME ÖZELLİĞİ TAŞIR,BÖYLECE MUHAREBENİN ÖNÜ ALINDI.

**ATİLLA,BİZANS'A KARŞI 441 VE 447 YILLARINDA İKİ BALKAN SEFERİ GERÇEKLEŞTİRDİ.
TUNA BOYUNDAKİ BİZANS SAVUNMASINI ÇÖKERTTİ.**

**BUNUN SONUCUNDA BİZANS AĞIR VERGİYE BAĞLANDI.
(ATİLLA BATIYA YÖNELDİ,BU SAYEDE DOĞU ROMA VARLIĞINI SÜRDÜRDÜ)**

➡ **I.JUSTİNYANUS(527-565) DÖNEMİNDE EN PARLAK DÖNEMİNİ YAŞAMIŞTIR.**

BİZANS'I ESKİ SINIRLARINA ULAŞTIRMAYI AMAÇLADI:

- ✓ **VANDALLARDAN KUZEY AFRİKA'YI (534)**
- ✓ **OSTRAGOTLARDAN İTALYA'YI (555) GERİ ALDI.**
- ✓ **KENDİ ADIYLA ANILAN KANUNLAR DÜZENLETTİ.**
- ✓ **NİKA İSYANI SONRASI AYASOFYA YENİDEN İNŞA EDİLMİŞTİR.**

➡ **HERAKLES(610-641) :**

- ✓ **SASANİLER,ANADOLU'DAN ÇIKARILDI.**
- ✓ **SURİYE ,FİLİSTİN VE MİSİR GERİ ALINDI.**
- ✓ **EMEVİLER VE ABBASİLER TARAFINDAN İSTANBUL KUŞATILDI FAKAT DONANMA**
- ✓ **GÜCÜ SAYESİNDE BİZANS AYAKTA KALDI.**

➤ **1453 YILINDA İSTANBUL'UN FETHİYLE TARİH SAHNESİNDEN ÇEKİLDİ.**

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞUNDA YÖNETİM:

➤ BİZANS İMPARATORLUĞU ESKİ ROMA GELENEĞİNİN DEVAMI OLMAKLA BERABER BU MAKAMIN BİR DOĞU MONARŞİSİ HALİNE DÖNÜŞMESİNİ TEMSİL EDER.

➤ BİZANS İMPARATORU:

- BAŞ KANUN KOYUCU
- EN YÜKSEK YARGIÇ
- EN YÜKSEK İDARİ ,MALİ VE ASKERİ OTORİTEDİR.
- BİZANS İMPARATORU TANRISAL İRADE İLE GÖREVE GELMİŞTİR.

➤ KİLİSENİN BAŞIDIR.

BİZANS İMPARATORUNUN YETKİLERİNİ SINIRLAYAN

FİİLİ KANUNLAR

KİLİSE VE

FEODAL YAPIDAN DOĞAN TOPRAK SAHİBİ SINIF OLMUŞTUR.

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞUNDA YÖNETİM:

➤ BİZANS SENATOSU:

- YÜKSEK MEMURLARDAN ,
- TOPRAK ASİLLERİNDEN ,
- PARALI KİMSELERDEN OLUŞAN TÖRENSEL BİR KURULDUR.

! SENATONUN BAŞKANI ,BAŞKENTİN YARGICI VE BELEDİYE SORUMLUSUDUR.
(SASANİLERDEN BAŞVEZİR)

➤ ROMA HUKUK SİSTEMİNİ GELİŞTİRDİLER.

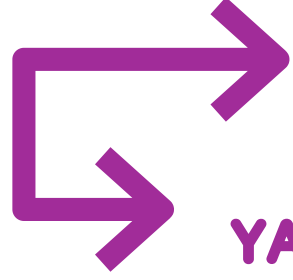
➤ EYALET SİSTEMİ: EYALETLERİN BAŞINDA SİVİL BİR VALİ VE BİR KUMANDAN BULUNURDU. ZAMANLA SAVAŞLAR VE ANİ SAVUNMA İHTİYACINDAN DOLAYI SİVİL VE ASKERİ YETKİLER TEK KİŞİDE BİRLEŞTİ.

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞUNDA ORDU:

ORDU:

SÜVARİLER :İMPARATORUN TOPRAK VERDİĞİ KİŞİLER TARAFINDAN YETİŞTİRİLEN ZIRHLI ASKERLERDİR.

YAYALAR: KAFKASYA VE ORTA DOĞU'DAN GETİRİLEN ÜCRETLİ ASKERLERDEN OLUŞUR.

(KIPÇAK,UZ, PEÇENEK ,BULGAR,VİKİNG,FRANK VE İNGİLİZ ASKERLERİ)

BİZANS ORDUSUNDA SÜVARİLERİN (ATLI BİRLİKLERİN) ÖNEMİ ARTMIŞTIR. BU DURUM, ÖZELLİKLE SASANİ İRAN TARZI SAVAŞ YÖNTEMLERİNE UYUM SAĞLAMA ÇABASINDAN KAYNAKLANIR.

BİZANS ORDUSU KAYNAK VE İDARİ BAKIMINDAN 2 'YE AYRILIR

THEMALAR

TAGMALAR

➤ **THEMA: EYALET VALİSİNİN EMRİ ALTINDA SAVAŞMAYA HAZIR BİRLİKLERDİR.**

- ➡ DOĞU ROMA'NIN YEREL MİLİS GÜÇLERİNİ OLUŞTURURLAR.
- ➡ OSMANLI DEVLETİ'NDE KULLANILAN TIMAR SİSTEMİNE BENZEMEKTEDİR.
- ➡ TAŞRADA BULUNAN EYALET ASKERLERİDİR.
- ➡ YEREL BİRLİKLERİ TEMSİL EDER.
- ➡ THEMALAR ORTA ÇAĞ BİZANS İMPARATORLUĞUNUN BEL KEMİĞİDİR.
- ➡ SAYILARI 4000-18000 ARASINDA DEĞİŞİKLİK GÖSTERİR.

THEMA SİSTEMİ, MÜSLÜMAN ARAP SALDIRILARINI DURDURMAK AMACIYLA VII. YÜZYILDA BİZANS İMPARATORU HERAKLEİOS TARAFINDAN KURULAN ASKERİ VE İDARİ BİR YAPILANMADIR.

➤ **TAGMA:**

- ➡ TABUR YA DA OLAY BÜYÜKLÜĞÜNDEKİ ASKERİ BİRLİKLERDİR.
- ➡ GARNİZONLARI İSTANBUL'DADIR.
- ➡ TAGMA BİRLİKLERİ PARALI ASKERLERDEN OLUŞUR.

I.GÖKTÜRK DEVLETİ (552- 630)

- **BUMİN KAĞAN ÖNDERLİĞİNDE 552 YILINDA ÖTÜKEN MERKEZLİ KURULMUŞTUR.**
- **BÜYÜK OKYANUS'TAN AKDENİZE KADAR GÖKTÜRKLERİN KOMŞULARININ KAYNAKLARINDA ORTA ASYA İÇİN "TÜRKİYE" VEYA 'TÜRKİSTAN' KAVRAMI KULLANILMIŞTIR.**

MUKAN KAĞAN (553-573) GÖKTÜRK DEVLETİNE EN PARLAK DÖNEMİNİ YAŞATMIŞTIR.

- ➡ **DOĞUDA KORE'DEN BATIDA KARADENİZ'E UZANAN BÖLGEDE YAŞAYAN TÜRK BOYLARINI VE YABANCI KAVİMLERİ GÖKTÜRKLERE BAĞLADI.**
- ➡ **ÜLKENİN BATISINI YÖNETEN İSTEMİ YABGU DA ÜLKENİN SINIRLARINI GENİŞLETTİ, SASANİ VE BİZANS İMPARATORLUKLARI İLE İTTİFAKLAR KURDU.**
- ➡ **İSTEMİ YABGU ,SASANİLER İLE İTTİFAK KURARAK AKHUN DEVLETİNİ YIKMIŞ VE İPEK YOLUNA HAKİM OLMUŞTUR. DAHA SONRA SASANİ - I.GÖKTÜRK DEVLETİNİN ARASI BOZULMUŞTUR**

SASANI DEVLETİ İLE ARASI BOZULAN İSTEMİ YABGU 567 YILINDA BİZANS' A ELÇİ GÖNDERMİŞTİR.

**TARİHTE İLK KEZ TÜRKİSTAN'DAN İSTANBUL'A ELÇİ GÖNDERİLMİŞTİR
569YILINDA DA DOĞU ROMA GÖKTÜRK DEVLETİNE ELÇİ GÖNDERMİŞTİR..**

**TASPAR KAĞAN: GELİŞMİŞ OLAN GÖKTÜRK DEVLETİNİ YENİDEN TEŞKİLATLANDIRMIŞTIR
TASPAR KAĞAN'IN ÖLÜMÜNDEN SONRA (581) YAŞANAN TAHT KAVGALARI VE ÇİN
ENTRİKALARI SONUCUNDA I.GÖKTÜRK DEVLETİ DOĞU VE BATI OLMAK ÜZERE 2'YE
AYRILMIŞTIR.(582)**

DOĞU GÖKTÜRK: 630 YILINDA ÇİN TARAFINDAN SON VERİLMİŞTİR.

BATI GÖKTÜRK: KENDİSİNE BAĞLI BİRÇOK BEYLİĞE AYIRMIŞTIR.

**630-680 YILLARI ARASINDA
GÖKTÜRKLER MATEM DÖNEMİ
YAŞAMIŞTIR**

**ORHUN KİTABELERİNE GÖRE FETRET
DEVİRİNİN YAŞANMASININ SEBEPLERİ**

**DEVLET ADAMLARININ YETERSİZLİĞİ
TÜRK KAVMINİN UYGUNSUZ TUTUMU
KURNAZ ÇİN SİYASET VE
PROPOGANDASI**

II.GÖKTÜRK DEVLETİ (682 -745)

YAKLAŞIK 50 YIL BOYUNCA ÇİN ESRAATİNDE YAŞAYAN GÖKTÜRKLER:
KUTLUK KAĞAN ÖNDERLİĞİNDE 682'DE BAĞIMSIZLIĞINI KAZANMIŞTIR.
MERKEZ ÖTÜKEN 'DE II.GÖKTÜRK DEVLETİ KURULMUŞTUR

**KUTLUK KAĞAN ÜNVANI
İLTERİŞ**

**KUTLUK KAĞAN VE VEZİR TONYUKUK LİDERLİĞİNDEKİ II.GÖKTÜRK DEVLETİ,ÇİN'E
AKINLAR DÜZENLEMİŞLERDİR.**

AMAÇ : ESARET ALTINDAKİ TÜRKLERİ KURTARMAK

**KAPGAN KAĞAN:(692-716): TÜRKİSTAN'DAKİ TÜM TÜRK BOYLARINI TEK
BAYRAK ALTINDA TOPLAMIŞ.ÇİN'İ TEKRAR BASKI ALTINA ALMIŞTIR.**

**BİLGE KAĞAN DÖNEMİ :BİLGE KAĞAN , KARDEŞİ KÜLTİĞİN VE VEZİR
TONYUKUK'LA BİRLİKTE GÖKTÜRK DEVLETİN EN PARLAK DÖNEMİ
YAŞANMIŞTIR.**

**BİLGE KAĞAN'IN ÖLÜMÜNDEN SONRA(734)GÖKTÜRKLER ZAYIFLAMIŞTIR.
742 YILINDA İSYAN EDEN KARLUK,BASMİL VE UYGURLAR TARAFINDAN BOZGUNA UĞRATILMIŞ,
745 YILINDA DA YIKILMIŞTIR.**

UYGUR DEVLETİ (744 -840)

➤ KUTLUK BİLGE KÜL KAĞAN LİDERLİĞİNDE 744 YILINDA ÖTÜKEN MERKEZLİ KURULMUŞTUR.

➤ MERKEZ DAHA SONRA
KARABALGASUN

➤ MOYEN ÇUR(747) : TÜRKİSTAN'DAKİ DİĞER TÜRK BOYLARINI HAKİMİYET
ALTINA ALMAYA ÇALIŞMIŞTIR.

!!
EN PARLAK DÖNEM

➤ BÖGÜ KAĞAN (759): MANİHEİZMİ BENİMSEMİŞTİR.(764)

MANİHEİZM İLE BİRLİKTE;
HAYVANSAL GIDA YENMESİ YASAKLANMIŞ,
SAVAŞÇILIK ÖZELLİĞİ ZAYIFLAMISHTIR.
BÖGÜ KAĞAN MANİHEİZM İLE BİRLİKTE
YERLEŞİK YAŞAMA GEÇMEYİ HEDEFLEMİŞTİR

821 YILINDAN SONRA GERİLEMEYE
BAŞLAYAN UYGURLAR ,KUZEY'DE
KIRGIZLARLA MÜCADELE
ETMİŞLERDİR.

! ÇİN ENTRİKALARI-KIRGIZ
SALDIRILARI
SONUCUNDA YIKILMIŞTIR.

➤ KIRGIZ YENİLGİSİNDEN SONRA BAŞKA BÖLGELERE GÖÇ EDEN UYGURLAR;
YENİ DEVLETLER KURMUŞLARIDIR:

➡ SARI (KANSU)UYGURLARI

➡ TURFAN UYGUR DEVLETİ : BEŞBALIK,TURFAN,HOÇA VE KAŞGARI İÇİNE ALIR

GÖKTÜRK DEVLETLERİNDE YÖNETİM YAPISI:

- GÖKTÜRKLERDE KAĞANA DEVLETİ YÖNETME YETKİSİNİN TANRI TARAFINDAN VERİLDİĞİNE İNANILIR .BUNA **"KUT"** ADI VERİLİRDİ.
➤ GÖKTÜRKLERDE EGEMENLİĞİN KAYNAĞI İLAHİDİR.
- HÜKÜMDARLIK SEMBOLLERİ **OTAĞ, TAHT, TUĞ, DAVUL VE YAY**DI.
- KAĞANIN FAALİYETLERİ, **"TOY" (KURULTAY)** ADI VERİLEN MECLİS TARAFINDAN DENETLENİRDİ.
GÖKTÜRK KAĞANLARI, MECLİSİN DOĞAL BAŞKANIYDI.
➤ HÜKÜMDARIN İCRAATLARI MECLİS TARAFINDAN DENETLENİRDİ.
- YÜRÜTME GÜCÜNÜ TEMSİL EDEN HÜKÜMETİN KARŞILIĞI **"AYUK"** TUR MECLİSİN TOPLANAMADIĞI DURUMLARDA, AYUK DEVREYE GİRER VE ÖNEMLİ MESELELER BURADA GÖRÜŞÜLÜRDÜ.
- KAĞAN'IN EŞİ **"HATUN"**, DEVLET İŞLERİNDE SÖZ SAHİBİ VE RESMİ YAZIŞMALARDA KAĞANLA BİRLİKTE İMZA ATARDI.

YAZILI OLMAYAN HUKUK
KURALLARINA
"TÖRE"
ADI VERİLİRDİ
HÜKÜMDAR DÂHİL HERKES
TÖREYE UYMAK
MECBURİYETİNDEYDİ

GÖKTÜRK DEVLETLERİNDE ORDU YAPISI:

➤ **ORDU-MİLLET** ANLAYIŞI VARDIR:

- HALK BARIŞ ZAMANINDA GÜNLÜK İŞLERİNİ YAPAR,
- SAVAŞ ZAMANINDA TOPYEKÛN ORDUYA KATILIRDI.
- ELİ SİLAH TUTAN HERKES ASKERDİR.
- KADINLAR DA SAVAŞLARA KATILABİLİR-ORDU KOMUTANLIĞI YAPABİLİRDİ
- TÜRK ORDUSU DAİMİYDİ VE ÜCRETİ ASKERLERDEN OLUŞMAZDI.

➤ ORDU TEMELDE ATLI BİRLİKLERDEN OLUŞURDU.

➤ EN BÜYÜK ASKERİ BİRLİK, “**TÜMEN**” ADI VERİLEN ON BİN KİŞİLİK BİR KUVVETTİR VE TÜMEN BAŞI KOMUTANLARIN EMRİNDEYDİ.

➤ SİLAHLAR ARASINDA **OK, YAY, KILIÇ, HANÇER, KALKAN** VE **SÜNGÜ** BULUNURDU.

UYGUR DEVLETİ'NİN YÖNETİM YAPISI

- UYGUR DEVLETİ, GÖKTÜRKLERİN YÖNETİM SİSTEMİNİ BÜYÜK ÖLÇÜDE DEVAM ETTİRMIŞTİR.
- DEVLETİN BAŞINDA **"KAĞAN"** BULUNURDU.
- KAĞANLIK, TANRI TARAFINDAN VERİLEN BİR **"KUT"** OLARAK GÖRÜLÜRDÜ.
- KAĞAN'IN EŞİ OLAN **"HATUN"**, DEVLET İŞLERİNDE ÖNEMLİ BİR ROL OYNARDI.
- UYGURLARIN MANİHEİZM'İ BENİMSEMESİ YÖNETİM YAPISINDA FARKLILIKLARIN OLMASINA YOL AÇMIŞTIR.
- HÜKÜMDARLAR, MANİHEİZM'İN ETKİSİYLE **"AY"** VE **"KÜN"** GİBİ UNVANLAR KULLANMAYA BAŞLAMIŞTIR.
- ÇİN İLE İLİŞKİLER ARTMIŞ, DEVLET YAPISI ZAMANLA ÇİN'E BENZEMEYE BAŞLAMIŞTIR.

UYGUR DEVLETİ'NİN ORDU YAPISI

➤ **ORDU-MİLLET ANLAYIŞI DEVAM ETMEKLE BİRLİKTE, SAVAŞÇI KARAKTER ZAMANLA AZALMIŞTIR.**

➤ **(MANİHEİZM 'İN ETKİSİYLE ASKERİ YAPI ZAYIFLAMISHTIR.)**

➤ **HAFİF ZIRHLI SÜVARİLER VE OKÇULAR SAVAŞTA ETKİN ROL OYNARDI.**

HZ. MUHAMMED DÖNEMİNDE SİYASİ VE ASKERİ GELİŞMELER

- HZ.MUHAMMED 571 YILINDA MEKKE 'DE DOĞMUŞTUR.
- 610 YILINDA İLK VAHYİN GELMESİYLE PEYGAMBERLİK GÖREVİ BAŞLAMIŞTIR.
- İSLAMİYET'İN MEKKE'DE YAYILMASINDAN RAHATSIZ OLAN MÜŞRİKLER,MÜSLÜMANLARA ÇEŞİTLİ İŞKENCELER UYGULAMIŞTIR.
- 622 YILINDA HZ.MUHAMMED YANINA YAKIN ARKADAŞI HZ.EBUBEKİR'İ ALARAK MEDİNE'YE HİCRET ETMİŞTİR.

**HİCRETEN SONRA
HZ. MUHAMMED
İSLAM DEVLETİNİN
KURULUŞUNU İLAN
ETMİŞTİR.**

İSLAM TARİHİNDE İLK YAZILI ANAYASA: MEDİNE SÖZLEŞMESİ

İslam tarihinde devletin
kurulus esaslarını belirleyen
ilk yazılı anayasa örneği,
Hz. Muhammed döneminde
ortaya çıkmıştır.

➡ HİCRETEN SONRA, HZ. MUHAMMED SADECE MÜSLÜMANLARI DEĞİL, MEDİNE'DEKİ YAHUDİLER VE DİĞER GRUPLARI DA KAPSAYAN BİR ŞEHİR DEVLETİ KURMAK İSTEMİŞTİR.

➡ BU YENİ DÜZENİN İLKELERİ YAZILI BİR METİN (SAHİFE) İLE ORTAYA KONULMUŞTUR.

➡ MEDİNE SÖZLEŞMESİNDE:
➡ ŞEHİR DEVLETİNİ OLUŞTURAN GRUPLAR BİNER FEDERASYON GİBİ KABUL EDİLMİŞTİR.
➡ HEPSİNİN BİR ARAYA GELEK OLUŞTURDUĞU YAPIYA **ÜMMET** DENMİŞTİR.
➡ ŞEHİR DEVLETİNİ OLUŞTURAN UNSURLARIN GÖREVLERİ, DİNİ VE SİYASİ GRUPLARIN FONKSİYONLARI, DEVLETİN TEMEL İLKELERİ BELİRLENMİŞTİR

➡ BU DEVLETİN BAŞKANI **HZ. MUHAMMED**'DİR.

BEDİR SAVAŞ 624: MEKKELİ MÜŞRİKLER X MEDİNELİ MÜSLÜMANLAR

MEDİNELİ MÜSLÜMANLAR

HİCRETEN SONRA MEKKELİ MÜŞRİKLER, MÜSLÜMANLARA EKONOMİK BASKI UYGULAMIŞ, HİCRET EDEN MÜSLÜMANLARIN MEKKE'DE KALAN MALLARINA EL KOYMUŞTUR.

MÜSLÜMANLAR, ŞAM'DAN MEKKE'YE DÖNEN BÜYÜK BİR KERVANI ELE GEÇİRMEK İSTEYEN MEKKELİ MÜŞRİKLERLE KARŞI KARŞIYA GELMİŞTİR. BU KARŞILAŞMA, 624 YILINDA BEDİR KUYULARI ÖNÜNDE GERÇEKLEŞMİŞTİR. MEKKELİ MÜŞRİKLER BU SAVAŞTA AĞIR BİR YENİLGİYE UĞRAMIŞTIR.

MÜSLÜMANLARIN MÜŞRİKLERE KARŞI KAZANDIĞI İLK ASKERİ ZAFERDİR.

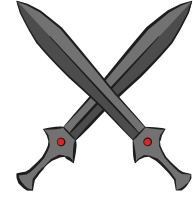

BEDİR SAVAŞI SAYESİNDE:
MÜSLÜMANLAR BÜYÜK BİR
MORAL KAZANMIŞTIR.
BAŞTA MEDİNE OLMAK ÜZERE,
TÜM ARAP YARIMADASI'NDA
İTİBAR KAZANMIŞLARDIR.

625 UHUD SAVAŞI: MEKKELİ MÜŞRİKLER

MEDİNELİ MÜSLÜMANLAR

NEDENİ: MEKKELİ MÜŞRİKLER BEDİR SAVAŞI'NIN İNTİKAMINI ALMAK İSTEMİŞTİR.

SONUÇLARI: HZ.MUHAMMED'İN AYNEYN TEPESİ'NE YERLEŞTİRDİĞİ OKÇULARIN YERLERİNİ TERKETMESİ ÜZERİNE MÜSLÜMANLAR ÜSTÜNLÜĞÜNÜ KAYBETMİŞTİR.

UHUD SAVAŞINDA GALİP GELEMİYEN MEKKELİ MÜŞRİKLER MEKKE'YE GERİ DÖNMÜŞTÜR.

627 HENDEK SAVAŞI: MEKKELİ MÜŞRİKLERİN MEDİNE'YE BİR DAHA YÜRÜMESİ ÜZERİNE HZ.MUHAMMED ŞEHRİN ETRAFINA DERİN HENDEKLER KAZDIRMIŞTIR. BU HENDEKLERİ AŞAMAYAN MÜŞRİKLER MEKKE'YE DÖNMEK ZORUNDA KALMIŞTIR

HENDEK SAVAŞINDAN SONRA MEKKELİ MÜŞRİKLERİN MEDİNE'YE SALDIRILARI SON BULMUŞTUR.

628 HUDEYBİYE ANTLAŞMASI: HZ.MUHAMMED BERABERİNDEKİ MÜSLÜMANLARLA BİRLİKTE KABE'Yİ ZİYARET ETMEK İÇİN YOLA ÇIKMIŞTIR.

MEKKELİ MÜŞRİKLER MÜSLÜMANLARIN MEKKE'YE GİRMESİNİ İSTEMEMİŞTİR. BUNUN SONUCUNDA HUDEYBİYE ANTLAŞMASI İMZALANMIŞTIR.

MÜSLÜMANLARIN KABE'Yİ ZİYARETİ BİR YIL ERTELENMİŞTİR. MEKKELİ MÜŞRİKLER İSLAM DEVLETİ'Nİ İLK KEZ TANIMIŞTIR.

629 HAYBER KALESİNİN FETHİ :

MEKKELİ MÜŞRİKLERLE İŞ BİRLİĞİ YAPAN YAHUDİLERİN YAŞADIĞI HAYBER KALESİ FETHEDİLMİŞTİR.

ŞAM TİCARET YOLUNUN GÜVENLİĞİ SAĞLANMIŞTIR.

629 MUTE SAVAŞI :

HZ.MUHAMMED HRİSTİYAN GASSANİLERİ İSLAM'A DAVET ETMEK İÇİN GÖNDERDİĞİ ELÇİ ŞEHİT EDİLMİŞTİR.

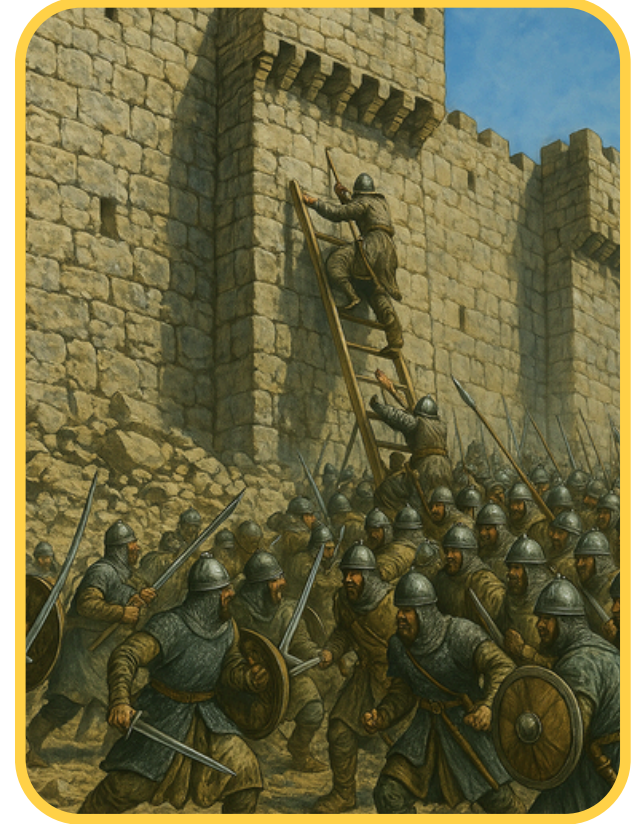
BUNUN ÜZERİNE İSLAM ORDUSU GASSANİLER ÜZERİNE YÜRÜMÜŞTÜR. GASSANİLER,DOĞU ROMA'DAN YARDIM İSTEMİŞTİR.

MÜSLÜMANLAR ,KENDİSİNDEN SAYICA ÜSTÜN DOĞU ROMA ORDUSUNA KARŞI BAŞARILI BİR MÜCADELE VERMİŞTİR.

İSLAM DEVLETİ VE DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU ARASINDA YAPILAN İLK SAVAŞTIR.

630 MEKKE'NİN FETHİ :

MEKKELİ MÜŞRİKLER HUDEYBİYE ANTLAŞMASINA SADIK KALMAMIŞTIR.
BUNUN ÜZERİNE HZ.MUHAMMED MEKKE'YE SEFER DÜZENLEMİŞTİR.

MÜSLÜMANLAR ,BİR DİRENİŞLE KARŞILAŞMADAN MEKKE'Yİ FETHETMİŞTİR.

HİCAZ BÖLGESİ MÜSLÜMANLARIN HAKİMİYETİNE GİRMİŞTİR.

İSLAM DEVLETİ ARAP YARIM ADASINDA EN GÜÇLÜ SİYASİ GÜÇ HALİNE GELMİŞTİR.

630 HUNEYN SAVAŞI :

MEKKE'NİN FETHİNDEN SONRA TAİF ÇEVRESİNDEKİ PUTPEREST KABİLELER BİRLEŞEREK
İSLAM DEVLETİNE KARŞI SAVAŞ HAZIRLIKLARINA BAŞLAMIŞTIR.

630 'DA HZ.MUHAMMED VE ORDUSU HUNEYN VADİSİNE GELEREK MÜŞRİKLERİ BOZGUNA
UĞRATMIŞTIR.

630 TAİF SEFERİ :

HUNEYN SAVAŞINDAN KAÇANLARIN TAİF'E SİĞİNMASI ÜZERİNE,TAİF'E SEFER DÜZENLEYEN HZ.MUHAMMED ŞEHRİ KUŞATMIŞTIR. ANCAK SURLARLA ÇEVİRİLİ OLAN TAİF'İN KISA SÜREDE FETHEDİLEMEYECEĞİ ANLAŞILINCA KUŞATMA KALDIRILDI.

631 TEBÜK SEFERİ:

DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU'NUN İSLAM DEVLETİ'NE KARŞI SEFER DÜZENLEYECEĞİ HABERİ ÜZERİNE HZ.MUHAMMED SEFERE ÇIKMIŞTIR.TEBÜK'E GELİNDİĞİNDE HABERİN ASILSIZ OLDUĞU ANLAŞILARAK İSLAM ORDUSU GERİ DÖNMÜŞTÜR.

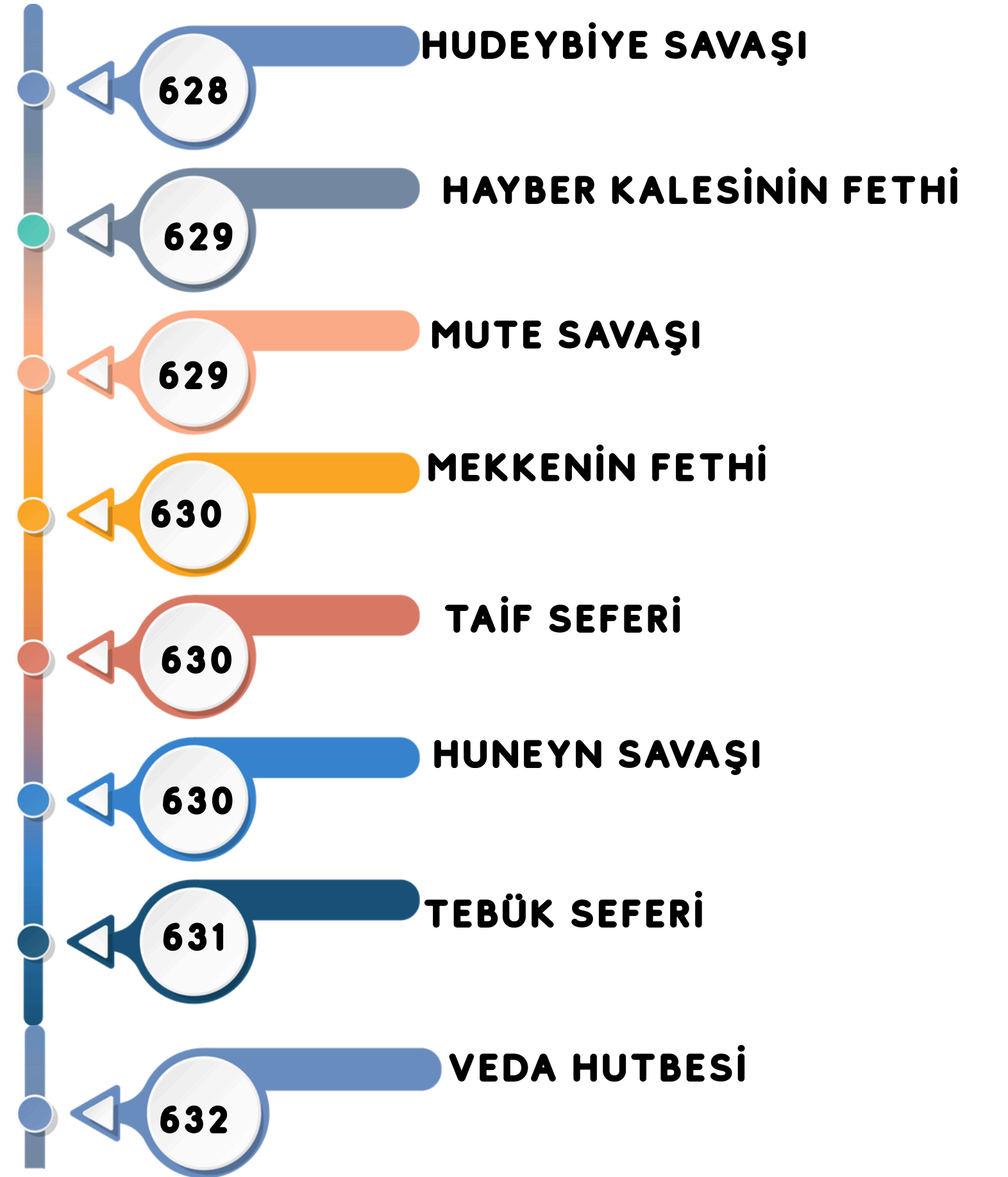
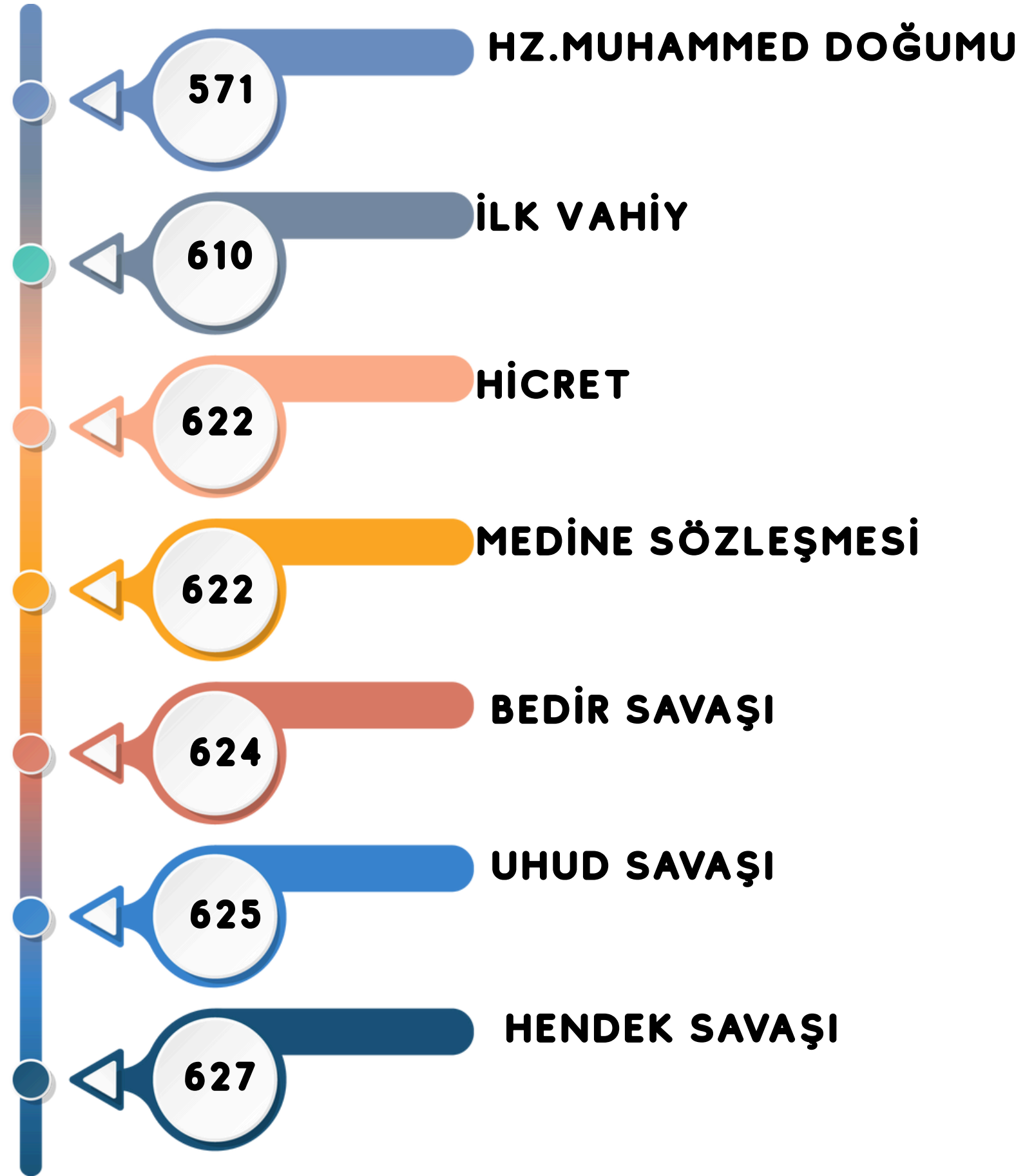
632 VEDA HUTBESİ:

HZ.MUHAMMED VEDA HUTBESİYLE TÜM İNSANLIĞA SESLENMİŞ.
632 YILINDA MEDİNE'DE VEFAT ETMİŞTİR.

HZ.MUHAMMED DÖNEMİ KRONOLOJİSİ

HZ.MUHAMMED DÖNEMİNDE İSLAM DEVLETİ'NİN YÖNETİM YAPISI

- ➡ HZ.MUHAMMED,MÜSLÜMANLARIN TEK VE SÜREKLİ BAŞKANI DURUMUNDUR.
- ➡ VALİLER,HAKİMLER,ELÇİLER TAYİN ETMİŞTİR.
- ➡ İDARESİ İSTİŞARE ÜZERİNE DİR.
- ➡ ADALET VE AHLAKI TEMELE ALMIŞTIR.
- ➡ İÇTE BARIŞ VE HUZUR,DIŞARIDA DA GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK AMACIDIR.
- ➡ HZ.MUHAMMED MEDİNE DIŞINA ÇIKTIĞI ZAMAN YERİNE VEKİL BIRAKIRDI.
- ➡ ORDUNUN BAŞINDA SEFERE GİDEMEDİĞİNDE KOMUTAN TAYİN EDERDİ.

HZ.MUHAMMED DÖNEMİNDE İSLAM DEVLETİ'NİN ORDU YAPISI

- ➡ HZ.MUHAMMED DÖNEMİNDE DÜZENLİ ORDU YOKTUR.MÜSLÜMAN OLAN HERKES ASKER SAYILIRDI.
- ➡ GÖNÜLLÜLERDEN OLUŞAN ORDU BELİRTİLEN YER VE ZAMANDA ASKERİ TECHİZATLARIYLA HAZIR BULUNURDU.
- ➡ SAVAŞA KATILAN ASKERLER MAAŞ ALMAZ,ELDE EDİLEN GANİMETİN 4/5 'İ ARALARINDA PAY EDİLİRDİ.
- ➡ KADINLAR DA ORDUYA KATILIRDI.
- ➡ ORDU PİYADE VE SÜVARİ BİRLİKLERİNDEN OLUŞURDU.SÜVARİLER ORDUNUN ÖNCÜ VE YAN BİRLİKLERİNİ MEYDANA GETİRİRDİ.
- ➡ PİYADELER İŞE ORDUNUN ARKA KISMINDA YER ALIR ,KALKAN ,MIZRAK,KILIÇ,OK VE YAY İLE DÜŞMANA SALDIRIRDI.

DÖRT HALİFE DÖNEMİNDE SİYASİ VE ASKERİ GELİŞMELER

! HZ.MUHAMMED'İN VEFATINDAN SONRA HZ.EBUBEKİR'E BİAT EDİLMESİYLE BAŞLAYAN, HZ.ÖMER VE HZ.OSMAN'IN HİLAFETLERİYLE DEVAM EDEN VE HZ.ALİ'NİN ÖLÜMÜYLE SONA EREN DÖNEME **DÖRT HALİFE DÖNEMİ** DENİR.

☆ BU DÖNEMDE:
İSLAM'IN YAYILMASINA ENGEL OLAN BÖLGELERE SEFERLER DÜZENLENMİŞTİR.
FETHEDİLEN YERLERDEKİ İNSANLARIN İNANÇ VE İBADET HAKLARINA SAYGI GÖSTERİLMİŞ,ZORLA İSLAMLAŞTIRMA POLİTİKASI İZLENMEMİŞTİR

HZ.EBUBEKİR DÖNEMİ:

🏹 **RİDDE SAVAŞLARI (632-633):** İSLAMİYET'TEN DÖNEREK DEVLETE İSYAN EDEN KABİLELERE KARŞI RİDDE SAVAŞLARI YAPILMIŞTIR.
BU SAVAŞLAR SONUCUNDA; İÇ KARIŞIKLIKLARA SON VERİLMİŞ,İSLAM DEVLETİ'NİN DÜZENİ YENİDEN SAĞLANMIŞTIR.

🏹 SASANİ İMPARATORLUĞU ÜZERİNE SEFERE GÖNDERİLMİŞTİR.

🏹 **ECNADEYN SAVAŞI 634:** DOĞU ROMA İMPARATORLUĞU MAĞLUP EDİLMİŞ,FİLİSTİN VE SURİYE KAPILARI MÜSLÜMANLARA AÇILMIŞTIR.

HZ.ÖMER DÖNEMİ:

➤ İSLAM DEVLETİ'NİN SINIRLARI BU DÖNEMDE GENİŞLEMİŞTİR.

 YERMÜK SEFERİ (636): MÜSLÜMANLARIN SURİYE'DEKİ FETİH HAREKETLERİ ÜZERİNE DOĞU ROMA İLE YERMÜK SAVAŞI YAPILMIŞTIR. DOĞU ROMA ORDUSU YENİLGİYE UĞRAMIŞTIR. SURİYE FETHEDİLMİŞTİR.

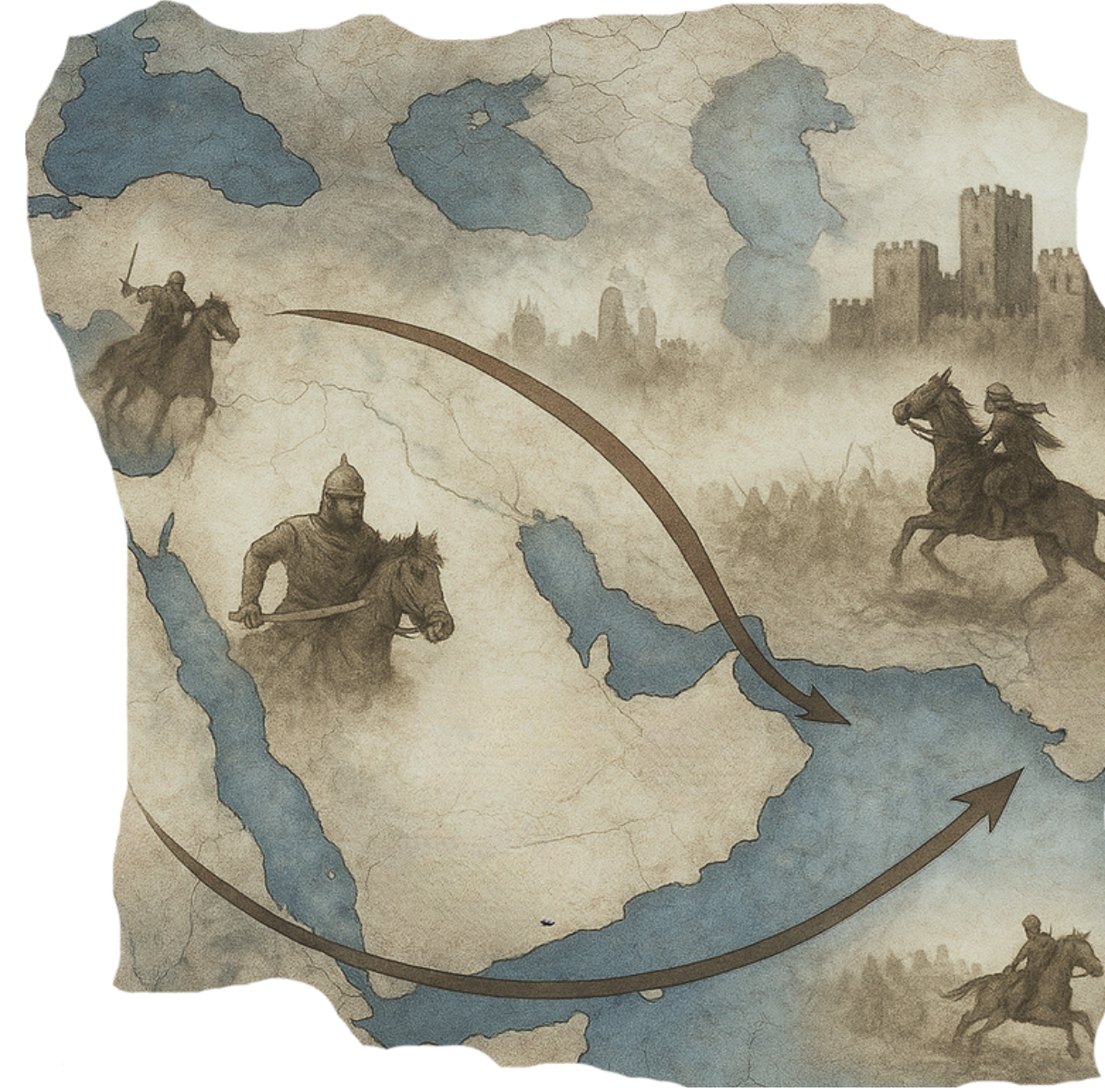
 KUDÜS'ÜN FETHİ :638 YILINDA KUDÜS FETHEDİLMİŞTİR. YAHUDİ VE HRİSTİYAN HALKIN CAN GÜVENLİĞİ-İNANÇ HÜRRİYETİ SAĞLANMIŞTIR.

 SASANİ DEVLETİ İLE SAVAŞLAR YAPILMIŞTIR.
KADİSİYE (636) ,CELULA (637) VE NİHAVEND SAVAŞLARI (642) İLE IRAK FETHEDİLMİŞTİR,BU ZAFERLER SONUCUNDA SASANİ İMPARATORLUĞU YIKILMIŞTIR.

 642 İSKENDERİYE FETHEDİLEREK MİSİR'DA HAKİMİYET SAĞLANMIŞTIR.

 651 YILINDA İRAN'IN FETHİ TAMAMLANMIŞTIR.

 HZ.ÖMER DÖNEMİNDE HORASAN'A KADAR OLAN BÖLGELER FETHEDİLMİŞ , TÜRKLERLE KOMŞU OLUNMUŞTUR.

HZ.ÖSMAN DÖNEMİ: DÖRT HALİFE DÖNEMİNİN EN GENİŞ SINIRLARINA ULAŞMIŞTIR.

- ➔ KUZEYDE KAFKASYA,DOĞU'DA HİNT TOPRAKLARI ,BATIDA TUNUS'A KADAR UZANAN COĞRAFYAYA YAYILMIŞTIR.
- ➔ DONANMA KURULMUŞ, KIBRIS VERGİYE BAĞLANMIŞTIR.(652)
- ➔ DOĞU ROMA DONANMASI İSKENDERİYE AÇIKLARINDA BOZGUNA UĞRATILMIŞTIR.
- ➔ DOĞU ROMA'NIN AFRIKA'DAKİ HAKİMİYETİNE SON VERMİŞTİR.
- ➔ BİZANS'IN DOĞU AKDENİZ'DEKİ ÜSTÜNLÜĞÜNE SON VERMİŞTİR.(654)

HZ.ÖSMAN'IN ŞEHİT EDİLMESİNDEN SONRA İÇ KARIŞIKLIKLAR BAŞLAMIS,ÇIKAN OLAYLAR NEDENİYLE DE HZ.ALİ DÖNEMİNDE FETİH HAREKETLERİ DURMUŞTUR.

! HZ.ÖSMAN'I HİLAFETİNİN SONLARINA DOĞRU İÇ ÇEKİŞMELER BAŞLAMISDIR.

DÖRT HALİFE DÖNEMİ SINIRLARI

HZ.MUHAMMED DÖNEMİ SINIRLARI

HZ.ALİ DÖNEMİ: İÇ KARIŞIKLIKLAR YAŞANMIŞTIR.
FETİHLER DURMUŞTUR.

656 CEMEL VAKASI:

HZ . OSMAN'I ÖLDÜRENLERİN YAKALANMADIĞI VE ÇÖZÜMÜ İÇİN YETERLİ ÇABA SARFEDİLMEDİĞİNİ DÜŞÜNEN ŞAM VALİSİ MUAVİYE, TALHA VE ZÜBEYR VE HZ.MUHAMMED'İN EŞİ AİŞE HZ.ALİ'NİN HALİFELİĞİNİ KABUL ETMEMİŞTİR.

TALHA,ZÜBEYR VE AİŞE UMRE BAHANESİYLE MEKKE'DEN BASRA'YA ORDU TOPLAMAYA GİTMİŞTİR. HZ.ALİ ONLARIN KENDİSİNE KARŞI ASKER TOPLADIĞINI ÖĞRENMiŞ VE DURDURMAK İÇİN YOLA ÇIKMIŞTIR.

İKİ TARAF EL -HUREYBE'DE KARŞI KARŞIYA GELMiŞTİR.

CEMEL SAVAŞI YAŞANMIŞTIR.

**TALHA VE ZÜBEYR HAYATINI KAYBETMiŞTİR.
HZ.AİŞE TARAFTARLARI YENİLMİŞTİR.**

SIFFİN SAVAŞI: (657)

**SURİYE VALİSİ MUAVİYE, HZ.ALİ 'YE BİAT ETMEDİ VE HALİFELİĞİ TANIMADI.YENİ BİR HALİFE SEÇİLMESİNİ İSTEDİ.
BU ANLAŞMAZLIK SONUNDA, İKİ TARAF SIFFİN SAVAŞI'NDA KARŞI KARŞIYA GELDİ.**

**SAVAŞ HZ. ALİ'NİN
ÜSTÜNLÜĞÜYLE SONUÇLANMAK
ÜZEREYKEN, MUAİYE TARAFI
HAKEM ÖNERİSİ SUNDU**

**!! HZ.ALİ'NİN ORDUSUNDAN AYRILANLAR (HARİCİLER)
HZ .ALİ İLE NEHREVAN'DA SAVAŞTI VE
KAYBETMELERİNE RAĞMEN DAİMA İSYAN HALİNDE
KALDILAR.**

**HZ.ALİ İBN MÜLCAM ADLI HARİCİ
TARAFINDAN ŞEHİT EDİLDİ.**

DÖRT HALİFE DÖNEMİNDE İSLAM DEVLETİ'NİN YÖNETİM YAPISI

- ➡ DÖRT HALİFE DÖNEMİNDE İSLAM DEVLETİ **MERKEZDE HALİFE, VİLAYETLERDE VALİLERLE YÖNETİLEN BİR YAPIDIR.**
- ➡ HALİFE DEVLETİN BAŞIDIR.
- ➡ HZ EBUBEKİR VE HZ.ALİ HALK TARAFINDAN SEÇİLİRKEN,HZ ÖMER BIRAKMA YOLU, HZ .OSMAN İSE ŞURA YOLUYLA SEÇİLMİŞİR.
- ➡ HALİFELER HEM YÜRÜTME HEM DE BELİRLİ ÖLÇÜDE YASAMA GÜCÜNE SAHİPTİR, AMA KUR'AN VE SÜNNET'E BAĞLIDIRLAR.
- ➡ HZ. ÖMER DÖNEMİNDE, VİLAYETLERE KADI VE VERGİ MEMURLARI ATANMIŞ, DİVAN TEŞKİLATI KURULMUŞTUR.
- ➡ FETİHLERLE BİRLİKTE GELİRLERİN ARTMASI YENİ BİR İDARİ DÜZENLEME İHTİYACINI DOĞURMUŞTUR.

DÖRT HALİFE DÖNEMİNDE İSLAM DEVLETİ'NİN ORDU YAPISI

- ➡ HZ. ÖMER, "CÜND" ADI VERİLEN ASKERİ MERKEZLER KURDU.
SAVAŞ DURUMUNDA HAZIR OLMASI İÇİN HER MERKEZDE DÖRT BİN ATLIK, TAM DONANIMLI VE HİZMETE HAZIR BÜYÜK BİRLİKLER BULUNDURULDU.
- ➡ SİLAH ALTINA ALMA İŞLEMİ TÜM ARABİSTAN'A YAYGINLAŞTIRILDI.
- ➡ HALİFE, ORDU KADEMELERİNİ İRANLILARA DA AÇTI.
İSLAM ORDUSUNDA ROMALI VE YUNANLI ASKERLER DE YER ALDI.
- ➡ HALİFE, ORDUYU TİCARET VE TARIMDAN UZAK TUTMAYI AMAÇLADI VE
BUNUN İÇİN MAAŞLARA ZAM YAPTI.
- ➡ KUŞATMALARDA MANCINIKLAR PEYGAMBERDÖNEMİNDEN İTİBAREN KULLANILDI.
HZ. ÖMER DÖNEMİNDE YAYGINLAŞTI VE BİR ÇOK KALENİN FETHİNDE KULLANILDI.

EMEVLİ DEVLETİ (661-750)

➤ **MUAVİYE TARAFINDAN ŞAM MERKEZLİ KURULMUŞTUR (661)**

➡ **EMEVLİLER , İLK İSLAM HANEDANIDIR.**

➡ **TÜRKİSTAN COĞRAFYASINDA;
BUHARA,HERAT,BELH , BEYKENT , SEMERKANT ELE GEÇİRİLMİŞTİR.**

➡ **KUZEY AFRİKA FETİHLERİNİN TAMAMLANMASI İÇİN KAYRAVAN KENTİ KURULMUŞTUR.
BU KENT SAYESİNDE BÖLGENİN YERLİ HALKI OLAN BERBERİLER İSLAMİYET'İ
BENİMSEMEYE BAŞLAMIŞTIR**

➤ **MUAVİYE'NİN ÖLÜMÜNDEN SONRA OĞLU YEZİD HALİFE OLMUŞTUR.**

KERBELA OLAYI 10 EKİM 680

BAZI MÜSLÜMANLAR YEZİD'İN HALİFE OLMASINA KARŞI ÇIKTI.
HZ. HÜSEYİN, MEDİNE'DEN MEKKE'YE GEÇEREK MUHALEFETİNİ SÜRDÜRDÜ.
KÛFE HALKI HZ. HÜSEYİN'E MEKTUPLAR GÖNDEREREK ONU DESTEKLEYECEKLERİNİ
BİLDİRDİ. HÜSEYİN, DURUMU ARAŞTIRMASI İÇİN MÜSLİM B. AKİL'İ GÖNDERDİ. ANCAK
O ÖLDÜRÜLDÜ. HZ. HÜSEYİN YOLA ÇIKTIKTAN SONRA KERBELA'DA YEZİD'İN ORDUSU
TARAFINDAN KUŞATILDI
. BİAT ETMEYİNCE, 10 EKİM 680'DE YANINDAKİ 72 KİŞİYLE BİRLİKTE ŞEHİT EDİLDİ.

▶ EMEVİLERİN İSTANBUL KUŞATMALARI:

- ➡ **663'TEN İTİBAREN EMEVİ ORDULARI HER YIL ANADOLU'YA AKINLAR DÜZENLEDİ.**
- ➡ **668'DE KADIKÖY'E KADAR GELDİLER VE ARDINDAN İSTANBUL'U KUŞATTILAR.**
- ➡ **674'TE BÜYÜK TAARRUZ BAŞLADI, 7 YIL SÜREN KUŞATMA MÜSLÜMANLARIN DENİZDEN VE KARADAN YAPTIĞI SALDIRILARLA SÜRDÜ FAKAT BAŞARISIZ OLDU.**
- ❗ **İSTANBUL KUŞATMASININ BAŞARISIZ OLMASININ SEBEPLERİ;
BİZANSLILAR BU SALDIRILARDA GREK ATEŞİ KULLANMIŞLARDIR.
MÜSLÜMANLAR İSTANBUL SURLARINI AŞAMAMIŞLARDIR.**
- ➡ **BU DÖNEMDE BİZANS'TA İÇ KARIŞIKLIKLAR YAŞANIRKEN İSLAM DÜNYASI GÜÇ KAZANDI.(711 -717)**
- ➡ **711'DE MÜSLÜMANLAR İSPANYA'YA GEÇTİ.**
- ➡ **715'TE İSTANBUL TEKRAR KUŞATILDI, İKİ YIL DEVAM EDEN KUŞATMA ÖMER B.ABDÜLAZİZ'İN HALİFE OLMASIYLA KALDIRILDI.**

ÖMER B.ABDÜLAZİZ DÖNEMİ (717-720)

MÂVERÂÜNNEHİR'DEKİ FETİHLERİ DURDURDU,

BİZANS'A KARŞI SINIRLARI KORUMAYA ODAKLANDI.

ORDULAR PİRENELER'İ AŞARAK GÜNEY FRANSA'YI AŞARAK TOULOUSE'A KADAR İLERLEDİ.

LÜKS EŞYALARI BEYTÜLMÂLE KOYDU, KÖLELERİ AZAT ETTİ, HALK GİBİ YAŞADI.

HALİFELER İÇİN YAPILAN ÖZEL DUALARI KALDIRDI, SADE YÖNETİMİ BENİMSEDİ.

İLK DÖRT HALİFEYİ ÖRNEK ALDI, SOSYAL VE EKONOMİK ALANLARDA DA ONLARIN YOLUNU İZLEDİ.

ARAP OLMAYAN MÜSLÜMANLARI, ARAPLARLA EŞİT KABUL ETTİ.

TARIK BİN ZİYAD

TARIK BİN ZİYAD, CEBELİTARIK'TAN İSPANYA'YA GEÇTİ VE 711'DE VİZİGOT ORDUSUNU AĞIR BİR YENİLGİYE UĞRATTI.BU ZAFERLE MÜSLÜMANLARIN FETİH ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALMADI.

VİZİGOT BASKILARINDAN MEMNUN OLMAYAN BAZI ŞEHİRLER MÜSLÜMANLARA KAPILARINI AÇTI.

732'DE MÜSLÜMANLAR, FRANSA'DAKİ PUVATYA SAVAŞI'NDA FRANKLARA YENİLDİ.

BU YENİLGİ, AVRUPA'DAKİ İSLAM FETİHLERİ AÇISINDAN BİR DÖNÜM NOKTASI OLDU.

EMEVİLERİN YIKILIŞ NEDENLERİ

- Şİİ VE HARİCİ İSYANLARI YIKILIŞA ZEMİN HAZIRLADI.
- KABİLELER ARASI MÜCADELELER DEVLETİ YIPRATTI.
- ARAPÇILIK ANLAYIŞIYLA MEVALİYE EŞİT HAK VERİLMEMESİ TEPKİLERE NEDEN OLDU
- MEVALİNİN ABBASİLERE DESTEK VERMESİ YIKIMI HIZLANDIRDI.
- 750'DE EMEVİLER YIKILDI, SURİYE'NİN ÖNEMİ AZALDI VE MERKEZ IRAK'A KAYDI.

**MEVALİ POLİTİKASI
İSLAMİYET'İN
YAYILMASINA ENGEL
OLMUŞTUR.**

**MEVALİ:
ARAP OLMAYAN
MÜSLÜMAN**

EMEVL DÖNEMİ YÖNETİM YAPISI:

- MUAVİYE, HALİFELİĞİ ELE GEÇİRDİ VE OĞLU YEZİD'İ VELİAHT İLAN ETTİ.
➤ BU DÖNEMDE **HALİFE ARTIK FİİLEN BİR HÜKÜMDAR** OLDU.
- MUAVİYE DÖNEMİNDE HÜKÜMDARLIK TÖRENLERİ VE PROTOKOLLERİ OLUŞTU,
HACİBLİK GÖREVİ ORTAYA ÇIKTI.
- MERKEZ TEŞKİLATINDA ÜST DÜZEY GÖREVLİLER **DİVAN BAŞKANLARIYDI**.
- ÜLKE, BAŞKENT ŞAM DIŞINDA 5 BÜYÜK **EYALETLERE AYRILMIŞTI** VE **VALİLERİ HALİFE ATAR,**
EYALET VALİSİ, ŞEHİRLERİN VALİLERİNİ DOĞRUDAN TAYİN EDERDİ.
- EMEVİLER DÖNEMİNDE **TOPLUM ÜÇ SINIFTAN** OLUŞUYORDU:
 - 1. MÜSLÜMANLAR (FATİH ARAPLAR)
 - 2. ZİMMİLER (GAYRİMÜSLİM KORUNANLAR)
 - 3. KÖLELER

EMEVİLER VE MEVALİ POLİTİKASI:

- ➡ İSLÂM SONRADAN GİREN ARAP OLMAYAN MÜSLÜMANLAR “MEVALİ” DİYE ANILIRDI VE AYRI BİR SINIF OLARAK GÖRÜLÜRDÜ.
- ➡ MEVALİ, İSLAMİ KABUL EDİNCE HUKUKEN ARAPLARLA EŞİT SAYILIYORDU.
- ➡ HZ. PEYGAMBER VE DÖRT HALİFE DÖNEMİNDE HİÇBİR AYRIM YAPILMAMIŞTI. ANCAK ZAMANLA ARAPLAR KENDİLERİNİ ÜSTÜN GÖRMEYE BAŞLADI.
- ➡ EMEVİLER, MEVALİYE EK VERGİLER KOYDU VE BAZI BÖLGELERDE ONLARI ASKERİ MAAŞ DİVANINA KAYDETMEDİ.
- ★ BU DURUM, MÜSLÜMANLAR ARASINDA EŞİTLİK İLKESİNİN BOZULDUĞUNU GÖSTERİR.

EMEVL DÖNEMİ ORDU YAPISI:

➡ İLK DÖNEMLERDE ORDU GENELLİKLE ARAPLARDAN OLUŞURKEN, SINIRLARIN GENİŞLEMESİYLE FARKLI MİLLETLERDEN DE ASKER ALINMAYA BAŞLANDI.

➡ ORDUDUDA GÖREV ALAN MEVALİ, ARAP ASKERLERDEN DAHA AZ MAAŞ ALIYORDU.

➡ EMEVİ ORDUSU: SAĞ VE SOL CENAH KOMUTANLARINA BAĞLI BİRLİKLER, ÖNCÜ VE ARTÇI GÜÇLERDEN OLUŞUYORDU.

➡ ÖNCÜLER ATLILARDAN, GENEL ORDUYSA PİYADELERDEN MEYDANA GELİYORDU.

➡ TERSANELERDE ÜRETİLEN GEMİLER BİZANS GEMİLERİNE BENZİYORDU.

ABBASİ DEVLETİ (750-1258)

➤ EBÜ'L ABBAS SEFFAH TARAFINDAN EMEVİ DEVLETİ'NE SON VERMESİYLE KÜFE 'DE KURULMUŞTUR

➤ **TALAS SAVAŞI:** ABBASİLER, TÜRKLERİN DESTEĞİNİ ALARAK TALAS SAVAŞI'NDA (751) ÇİN ORDUSUNU YENİLGİYE UĞRATMIŞTIR.

✓ TÜRKİSTAN COĞRAFYASINDAKİ ÇİN BASKISI ORTADAN KALKMIŞTIR.

➤ **HALİFE MANSUR DÖNEMİ (754-775) :** BAĞDAT, DEVLETİN YENİ MERKEZİ OLMUŞTUR.

➤ ANADOLU'YA AKINLAR DÜZENLENMİŞTİR.

➤ **HALİFE HARUN REŞİD DÖNEMİ (786-809):** ABBASİLER ALTIN ÇAĞINI YAŞAMIŞTIR.

➤ DOĞU ROMA SINIRINDAKİ KALELER GÜÇLENDİRİLMİŞTİR.

➤ SINIR GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAK İÇİN

TARSUS, MARAŞ VE MALATYA' YA ASKERİ VALİLER ATANMIŞTIR

➤ SINIR HATLARI **AVASIM** ADI VERİLEN TEŞKİLATLARLA GÜÇLENDİRİLMİŞ VE BURALARA TÜRKLERDEN OLUŞAN ASKERİ BİRLİKLER YERLEŞTİRİLMİŞTİR.

HALİFE MU'TASİM DÖNEMİ(833-842) :

- **TÜRKLERİN DEVLET YÖNETİMİNDEKİ ETKİSİ ARTMIŞTIR.**
SADECE TÜRKLERDEN OLUŞAN BİR ASKERİ BİRLİK OLUŞTURULMUŞTUR.
- **BAĞDAT'IN KUZEYİNE DE TÜRK ASKERLERİN AİLELERİYLE BİRLİKTE YAŞAMASI İÇİN**
"SAMARRA" ADI VERİLEN BİR ŞEHİR KURULMUŞTUR.
- **ABBASİ TARİHİNDE "SAMARRA DEVRİ" (836-892) ADI İLE BİLİNER BU DÖNEMDE TÜRKLER:**
 - **ASKERİ**
 - **SİYASİ**
 - **İDARİ ALANLARDA DEVLETTE ETKİLİ OLMUŞTUR.**
- **ABBASİLERİN SİYASİ GÜCÜ, X. YÜZYILDA YAŞANAN İÇ KARIŞIKLIKLAR NEDENİYLE BAĞDAT'LA SINIRLI KALMIŞTIR.**
- **IRAK VE İRAN'DA HÜKÜM SÜREN Şİİ BÜVEYHOĞULLARI, ABBASİLERİ BASKI ALTINA ALMIŞTIR.**
- ❗ **ABBASİ DEVLETİ'NE 1258 YILINDA İLHANLILAR TARAFINDAN SON VERİLMİŞTİR.**

ABBASİLER DÖNEMİ YÖNETİM YAPISI:

➤ ABBASİLERDE MERKEZİ YÖNETİMDE EN ÖNEMLİ KİŞİLER HALİFE, VEZİR VE HACİBDİ.

➤ HALİFE, HEM DEVLET BAŞKANI,HEM DE ALLAH'IN YERYÜZÜNDEKİ TEMSİLCİSİ OLARAK GÖRÜLÜRDÜ. HALİFELİK, VERASETE DAYALI OLARAK DEVAM ETTİ , EMEVİLERDE BAŞLAYAN VELİAHTLIK SİSTEMİ SÜRDÜRÜLDÜ.

➤ HALİFELİKTEN SONRAKİ EN ÖNEMLİ MAKAM VEZİRLİKTİ. VEZİRLİK KURUMU SASANİLERDEN ALINMIŞTI. VEZİR, HALİFENİN İDARİ VE SİYASİ VEKİLİYDİ.

HÂCİB, HALİFENİN ÖZEL GÖRÜŞMELERİNİ DÜZENLEYEN, SARAYA GİRİŞ-ÇIKIŞLARI KONTROL EDEN VE SARAY PROTOKOLÜNDEN SORUMLU KİŞİDİR

➤ EMEVİLER DÖNEMİNDE VAR OLAN DİVANLAR, ABBASİLER DÖNEMİNDE DE DEVAM ETTİ.

➤ ABBASİLER DÖNEMİNDE HALK 2 'YE AYRILIRDI:

➤ HAVAS
➤ AVAM

➤ ABBASİLER, MEVALİYE ÇOK ÖNEM VERMİŞ VE ONLARI DEVLETİN ÖNEMLİ MAKAMLARINA GETİRMİŞTİR.

ABBASİLER DÖNEMİ ORDU YAPISI:

ABBASİ ORDUSU, ÜCRETLİ VE DAİMİ STATÜDEKİ ASKERLERDEN OLUŞTURUYORDU.

BU ASKERLER DEVLETTEN MAAŞ ALIR, TÜM İHTİYAÇLARI DEVLET BÜTÇESİNDEN KARŞILANIRDI.

ABBASİ ORDUSU BEŞ GRUBA AYRILIRDI:

- BAŞŞEHİRDE, HALİFEYE BAĞLI MUHAFIZ BİRLİĞİ
- DEVLET ADAMLARINA BAĞLI GÖREV YAPAN BİRLİKLER
- VİLAYETLERDE BULUNAN KUVVETLER
- AVASIM VE SUGUR SINIR GARNİZONLARINDAKİ KUVVETLER
- YARDIMCI KUVVETLER

SAVAŞLARDA KULLANILAN SİLAH VE ARAÇLAR:

KILIÇ, OK, YAY, HANÇER, MIZRAK, TOPUZ, BALTA, KALKAN, ZIRH, MİĞFER, DİKENLİ TEL, MERDİVEN, MANÇIK, ARRÂDE VE DEBBÂBE

TÜRK BİRLİKLERİNİN ORDULARA KATILMASINDAN SONRA ONLU SİSTEM BENİMSENMİŞTİR.

ABBASİLER, KARADAN ÇOK DENİZ KUVVETLERİNE VE DENİZCİLİĞE DE ÖNEM VERMİŞTİR.

TERSANELERDE, BİZANS GEMİLERİNDEN DAHA BÜYÜK GEMİLER İNŞA EDİLMİŞTİR.

TÜRKLERİN İSLAMİYETİ BENİMSEMESİ:

TÜRKLER, KILIÇ ZORUYLA DEĞİL, KENDİ İSTEK VE İRADELERİYLE DOĞAL BİR SÜREÇLE İSLAMİYET'İ BENİMSEMİŞTİR.

ABBASİLERİN MEVALİ SİYASETİNİ TERK ETMESİ, TÜRKLERİN İSLAMİYET'E GİRMESİNİ HIZLANDIRMIŞTIR.

GÖK TANRI DİNİ İLE İSLAMİYET ARASINDA BENZERLİKLERİN BULUNMASI İSLAMİYET'İN TÜRK MİZACINA UYGUN OLMASI BU SÜRECİ KOLAYLAŞTIRMİŞTIR.

İSLAMİYET, TÜRKLERİN MİLLİ BENLİKLERİNİ KORUMASINDA ÖNEMLİ ROL OYNAMIŞTIR.

ORTA ÇAĞ'DA

TİCARET

YOLLARI

İPEK YOLU

KÜRK YOLU

**KRAL
YOLU**

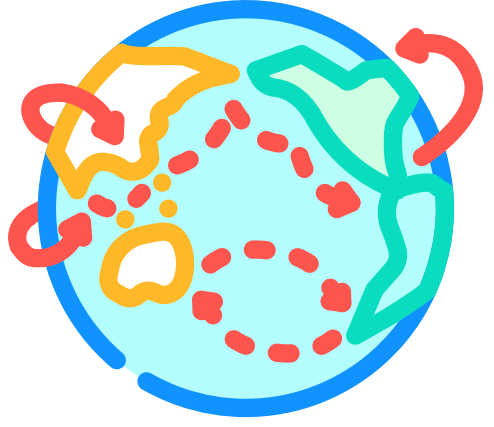
BAHARAT YOLU

SONER ARDIÇ TARİH

ZEDUVA

ORTAÇAĞ'DA TİCARET YOLLARI:

TİCARET YOLLARI ;TARİH BOYUNCA TOPLUMLARI BİRBİRİNE BAĞLAYAN ,DEVLETLER ARASINDA SİYASİ ,EKONOMİK VE KÜLTÜREL İLİŞKİLERİ KURMASINA YARDIM EDEN VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN FARKLI COĞRAFYALARA TAŞINMASINI SAĞLAYAN UNSUR OLMUŞTUR .

İLK VE ORTA ÇAĞLARDA ÖNEMLİ TİCARET YOLLARI:

**KRAL YOLU
İPEK YOLU
BAHARAT YOLU
KÜRK YOLU**

- **ESKİ DÖNEMLERDE ,TİCARET YOLLARININ GÜZERGAHINI YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ VE DOĞAL FAKTÖRLER BELİRLEMİŞTİR.**
- **ZORLU DOĞA KOŞULLARI ,TİCARET YOLLARI ÜZERİNDEKİ KERVANLARI ETKİLEMİŞTİR.**
- **TİCARİ FAALİYETLER DEVE,AT VE KATIR GİBİ HAYVANLAR İLE GERÇEKLEŞMİŞTİR.**
- **TİCARET YOLLARI İLE SADECE ÜRÜNLER DEĞİL, İNANÇLAR ,FİKİRLER VE TEKNOLOJİK GELİŞMELER DE AKTARILMIŞTIR.**

KRAL YOLU

PERS İMPARATORU DARIUS TARAFINDAN MÖ V. YÜZYILDA YAPILMIŞTIR.

DARIUS:ANADOLU'YA EGEMEN OLDUKTAN SONRA ,ANADOLU UYGARLIKLARININ YAPTIĞI YOLLARI TAMİR ETTİRMİŞ,YENİ YOLLAR EKLEMİŞ VE KRAL YOLUNU MEZOPOTAMYA'YA KADAR UZATMIŞTIR.

KRAL YOLU, İZMİR YAKINLARINDAKİ SART (SARDES) ŞEHRİNDEN BAŞLAYIP, PERSLERİN BAŞKENTİ SUSA'DA SONA ERİYORDU.

PERSLERİN DAHA ÇOK ASKERİ AMAÇLA YAPTIĞI BU KRAL YOLU , BATI İLE DOĞU TİCARETİNİ CANLANDIRMIŞTIR.

İPEK YOLU:

**KUZEYDEN KÜRK YOLU'NA, GÜNEYDEN
BAHARAT YOLU'NA, BATIDAN KRAL YOLU'NA
BAĞLANIYORDU.**

**ÇİN'İN CHANG'AN (ÇANGYAN) VE LOYANG
ŞEHİRLERİNDEN BAŞLIYORDU. İSTANBUL VE
AVRUPA'YA ULAŞIYORDU.**

**KERVANLAR BU GÜZERGAH ÜZERİNDE BULUNAN
ŞEHİRLERDEN TİCARİ ÜRÜNLERİ TAŞIYORDU.**

→ İPEK YOLU'NDA EN ÇOK TİCARETİ YAPILAN ÜRÜN İPEKTİ. ÇİNLİLERDEN ALINAN İPEKLER ROMA'YA GÖNDERİLİYORDU.

→ İPEK YOLUNDA İPEKLİ KUMAŞLAR, DEĞERLİ TAŞLAR, VAZOLAR, BRONZ, BAHARATLAR, AYNALAR, KAĞIT, BARUT VB. ÜRÜNLERDE TAŞINMIŞTIR.

→ İPEK YOLU HAKİMİYETİNİ ELE GEÇİRMEK İÇİN BÖLGEDEKİ DEVLETLER BİRBİRİ İLE SİYASİ VE ASKERİ REKABET İÇERİSİNE GİRMİŞTİR. İPEK YOLU TİCARETİNİ ELE GEÇİREN DEVLETLER DÜNYA SİYASETİNDE ETKİLİ OLMUŞTUR.

İPEK YOLUNDA EN ÇOK TİCARETİ YAPILAN ÜRÜNÜN İPEK OLMASININ NEDENLERİ

- İPEK - İPEKTEN YAPILAN GİYSİLER, ESKİ DÖNEMLERDE GÜÇ VE STATÜ SEMBOLÜDÜR
- İPEK, HAFİF VE TAŞINMASI KOLAY BİR MALZEME OLDUĞUNDAN AVANTAJ SAĞLIYORDU. KERVANLARDA DAHA AZ YER KAPLAR, DAHA DEĞERLİ YÜK TAŞINMASINA OLANAK VERİRDİ.
- İPEK, ALTIN GİBİ KIYMETLİ METALLERLE EŞDEĞER GÖRÜLÜRDÜ. BU YÜZDEN SADECE BİR TİCARET MALI DEĞİL, AYNİ ZAMANDA BİR DEĞİŞİM ARACI OLARAK KULLANILMIŞTIR.

BAHARAT YOLU:

- DENİZ TİCARETİNİN EN ÖNEMLİ GÜZERGAHIDIR.
- BAHARAT YOLUNUN BAŞLANGICI; ENDONEZYA'NIN DOĞUSUNDA BULUNAN VE BAHARAT ADALARI OLARAK BİLİNE MALUK'U TAKIM ADALARIDIR.
- MALUK'U TAKIM ADALARINDAN BAŞLAYAN DENİZ YOLU GÜZERGAHI DİU LİMANINA VARIR.
- DİU LİMANINDAN İKİYE AYRILIR:

- BİRİNCİ KOL: HÜRMÜZ BOĞAZI'NDAN GEÇEREK BASRA KÖRFEZİNE VARIR VE KARA YOLUYLA BAĞDAT ,ŞAM ,HALEP VE İSTANBUL ÜZERİNDEN AVRUPA İÇLERİNE UZANIR.
- İKİNCİ KOL : ÜRÜNLER YEMEN VE DOĞU AFRİKA SAHİLLERİNDEN GEÇEREK KIZILDENİZ'E VE İSKENDERİYE'YE ,ORADAN DA Venedik ve CENOVA ÜZERİNDEN AVRUPA'YA TAŞINIR

⚠ BAHARAT YOLU DİĞER YOLLARIN AKSİNE BİR DENİZ YOLUDUR. COĞRAFİ KEŞİFLERİN SONUCUNDA ÖNEMİNİ YİTİRMİŞTİR.

- BAHARAT YOLU;ADINI BAHARATLARIN TAŞINMASINDAN DOLAYI ALMIŞTIR

KÜRK YOLU:

- KUZEYİN EN ÖNEMLİ TİCARET YOLUYDU.
- DON IRMAĞI'NIN KARADENİZ'E DÖKÜLDÜĞÜ KIYILARDAN BAŞLAYARAK URAL DAĞLARI,SİBİRYA SINIRINDAN ALTAY VE SAYAN DAĞLARI ÜZERİNDEN ÇİN'E UZANAN TİCARET YOLUDUR.
- GÜNEY SİBİRYA'DAN GEÇEREK İTİL IRMAĞI ÜZERİNDEN HAZAR DENİZİ'NE ULAŞAN DERİ VE POSTLAR , AVRUPA'YA VE ORTA DOĞU ÜLKELERİNE GÖNDERİLMİŞTİR.
- KÜRK YOLU DENMESİNİN NEDENİ :TARİH BOYUNCA SAMUR ,VAŞAK , KUNDUZ ,TİLKİ ,SİNCAP VB.ÇEŞİTLİ HAYVAN KÜRKLERİNİN BATI ÜLKELERİNE DOĞRU TAŞINMASIDIR.
- BUNLARIN DIŞINDA DERİ ,KEMİK,SÜS EŞYALARI İLE ALTIN, GÜMÜŞ VE KEHRİBAR GİBİ DEĞERLİ MATERYALLERDE ZAMANLA TİCARETİN BİR PARÇASI OLMUŞTUR.

ORTA ÇAĞ'DA BİLİM, KÜLTÜR VE SANAT

ORTA ÇAĞ'DA BAŞLICA MEDENİYET HAVZALARI:

1. BİLADÜŞŞAM (SURIYE)
2. IRAK
3. HİCAZ
4. SİCİLYA
5. BATI (AVRUPA)
6. ENDÜLÜS
7. MAVERAÜNNEHİR, HAREZM, TÜRKİSTAN
8. FARS, IRAK-I ACEM, AZERBAJCAN VE HORASAN HAVZASI
9. HİNDİSTAN
10. ÇİN

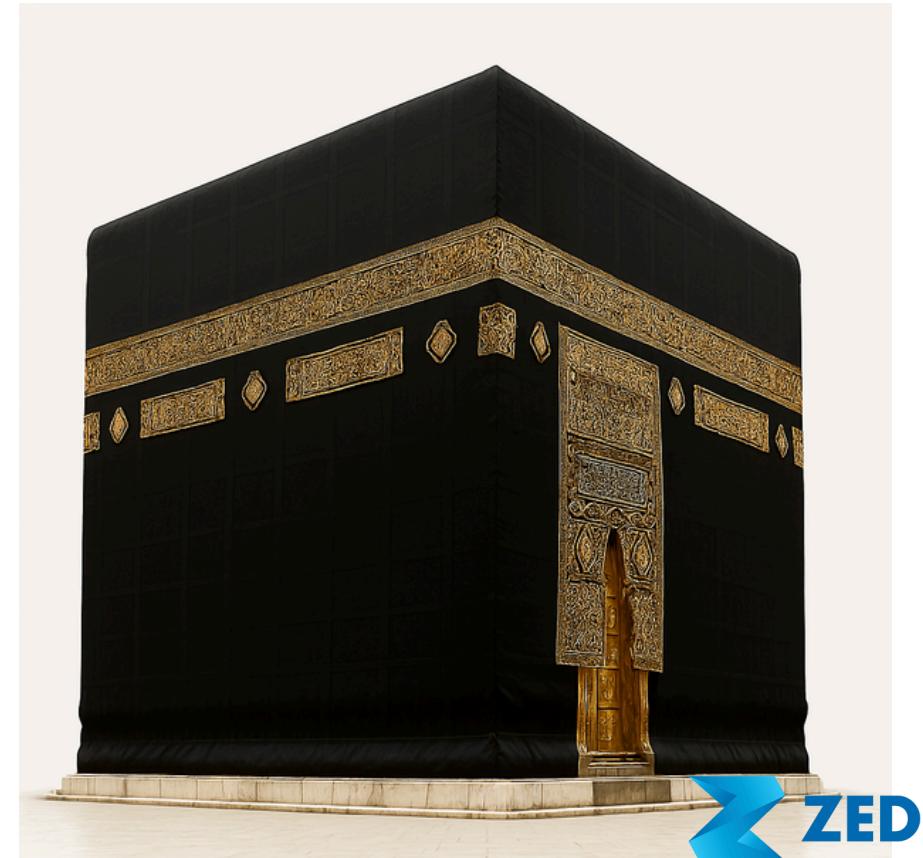

BİLADÜŞŞAM (SURİYE): EMEVİLER DÖNEMİ'NDE EKONOMİK REFAHIN SAĞLANMIŞ OLMASI VE HALİFELERİN DESTEK VERMESİ SAYESİNDE BU BÖLGEDE BİRÇOK ŞEHİRDE BİLİM VE KÜLTÜR MERKEZLERİ KURULDU. BİLİNEREN TARİHİ MEKANLARDAN BİRİ EMEVİYYE CAMİ'DİR.

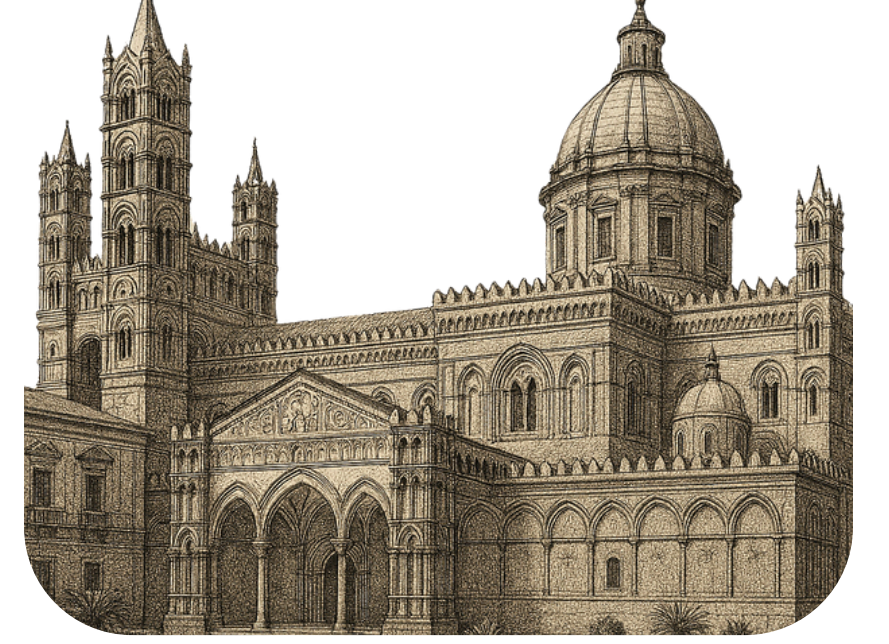

IRAK: ABBASİLER DÖNEMİ'NDE İSLAM DÜNYASININ ÖNEMLİ BİLİMSEL VE KÜLTÜREL FAALİYETLERİ BUGÜNKÜ IRAK TOPRAKLARINDA YÜRÜTÜLDÜ. ÖZELLİKLE BAĞDAT'TA AÇILAN BEYTÜ'L HİKME, İSLAM DÜŞÜNCE DÜNYASININ GELİŞİMİNE BÜYÜK KATKILARDA BULUNDU. HZ. ALİ TÜRBEŞİ, BÖLGEDE GÜNÜMÜZE ULAŞAN SAYILI MİMARİ ESERLERDEN BİRİDİR.

HİCAZ : MEKKE VE MEDİNE'DEKİ MÜDERRİSLER, DİNİ İNANÇ VE YAŞANTIYLA İLGİLİ KONULARDA HEM MEDRESE ÖĞRENCİLERİNİ HEM DE HALKI BİLGİLENDİRİRDİ. KABE , HİCAZ BÖLGESİNDEKİ ÖNEMLİ BİR MİMARİ ESERDİR.

SİCİLYA :SİCİLYA'NIN BAŞKENTİ PALERMO'DA YÜRÜTÜLEN TİCARİ, BİLİMSEL VE KÜLTÜREL FAALİYETLER, AVRUPA VE İSLAM MEDENİYETLERİ ARASINDA BİR KÖPRÜ İŞLEVİ GÖRDÜ.

PALERMO KATEDRALİ ÜNLÜ MİMARİ ESERLERİNDEN BİRİDİR.

BATI (AVRUPA): ORTA ÇAĞ'DA ROMA İMPARATORLUĞU DAĞILDIKTAN SONRA KİLİSENİN GÖZETİMİNDE VE ROMA-GERMEN ETKİSİNDE BİR MEDENİYET KURULDU.

İNANCI AKILDAN ÜSTÜN TUTAN SKOLASTİK DÜŞÜNCE, TOPLUMSAL HAYATIN HER ALANINDA ETKİLİ OLDU.

SALİSBURY KATEDRALİ DÖNEMİN ÜNLÜ İNGİLİZ KATEDRAL MİMARİLERİNDENDİR.

ENDÜLÜS:BUGÜNKÜ İSPANYA TOPRAKLARINDA KURULAN VE AVRUPA'YI İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİYLE TANIŞTIRAN ENDÜLÜS, AVRUPA'DAKİ RÖNESANS ÇALIŞMALARINA DA ZEMİN HAZIRLADI.

EL HAMRA SARAYI ,KURTUBA MEDRESESİ GÜNÜMÜZE ULAŞAN SAYILI MİMARİ ESERLER ARASINDADIR.

MÂVERÂÜNNEHİR, HÂREZM, TÜRKİSTAN : BU BÖLGELERDE BULUNAN SEMERKANT VE BUHARA MEDRESELERİNDE ÖZELLİKLE ASTRONOMİ ALANINDA ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR YAPILDI VE BİLİM İNSANLARI YETİŞTİRİLDİ.

ULUĞ BEY MEDRESESİ BÖLGENİN EN ÖNEMLİ MEDRESESİDİR.

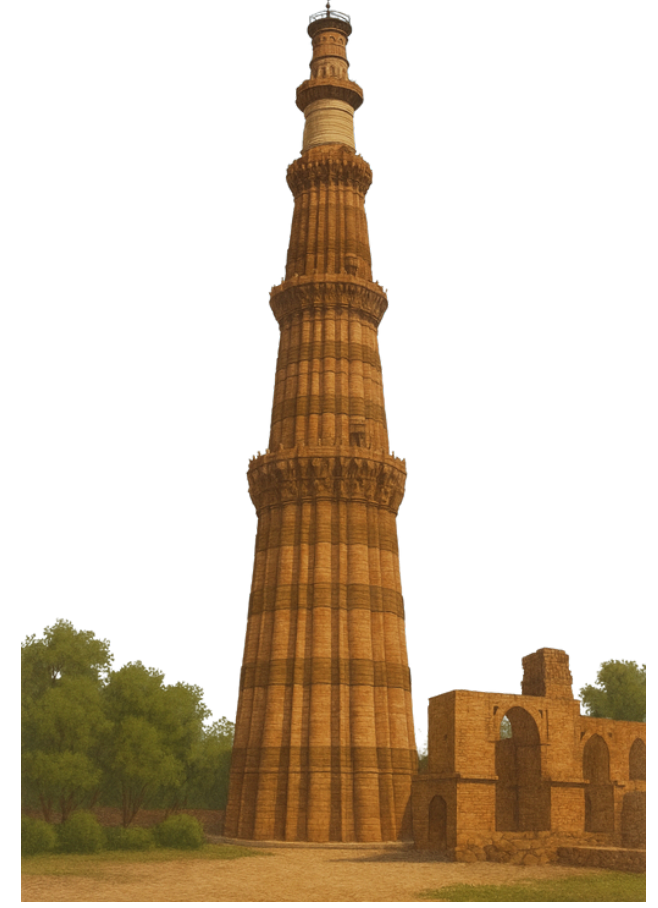
FARS, IRAK-I ACEM, AZERBAIJAN VE HORASAN HAVZASI: KADİM VE ZENGİN BİR KÜLTÜR BİRİKİMİNE SAHİP OLAN BU COĞRAFYA, İSLAM MEDENİYETİNİN OLUŞUMUNDA VE GELİŞİMİNDE BÜYÜK BİR ÖNEME SAHİPTİR.

SELÇUKLULAR DÖNEMİNDE YAPILAN MELİK CAMİ ÖNEMLİ MİMARİ ESERLERİNDEN BİRİDİR.

HİNDİSTAN: FELSEFE, KİMYA VE TIP'IN YANI SIRA ÖZELLİKLE MATEMATİK VE GEOMETRİ ALANLARINDA BÜYÜK GELİŞME GÖSTEREN HİNT MEDENİYETİ, İSLAM MEDENİYETİNİN GELİŞİMİNİ DE ETKİLEDİ.

XIII.YÜZYILDA ,DELHİ'DE İNŞA EDİLEN KUTUP MİNAR ZAFER ANITI ÖNEMLİ MİMAR ESERLERİ ARASINDADIR.

ÇİN : KADİM BİR GELENEĞE SAHİP OLAN ÇİN MEDENİYETİNDEN HEM BİRÇOK BULUŞ (KAĞIT,MATBAA,PUSULA VB.) HEM DE TARİH, FELSEFE, MİMARİ GİBİ ALANLARDA ÖZGÜN ÇALIŞMALAR YAPILDI.

TANG HANEDANLIĞI DÖNEMİNDE YAPILAN BÜYÜK VAHŞİ KAZ PAGASI BÖLGENİN ÖNEMLİ MİMARİ ESERLERİ ARASINDADIR.

ORTA ÇAĞ'DAKİ MEDENİYET HAVZALARI

ASYA MEDENİYET HAVZALARI

→ ÇİN
→ HİNDİSTAN

BATI (AVRUPA) MEDENİYET HAVZASI

→ ORTA ÇAĞ BATI AVRUPASI'NDAKİ KATEDRAL VE MANASTIR OKULLARI XIII. YÜZYILA KADAR BÖLGESEL KALMIŞ, GELİŞMEMİŞTİR. İTALYA, FRANSA VE İNGİLTERE'DEKİ KÜLTÜR MERKEZLERİ DAHA SONRA OLUŞMUŞTUR.

İSLAM MEDENİYET HAVZALARI

→ HİCAZ
→ SURİYE
→ FARS (İRAN)
→ IRAK
→ MAVERAÜNNEHİR , HAREZM , TÜRKİSTAN
→ ENDÜLÜS
→ SİCİLYA

İSLAM MEDENİYETİNDE ALİMLER:

FARABİ:

- ➔ İSLAM FELSEFESİNİ TEMELLENDİREN ÜNLÜ TÜRK FİLOZOFTUR.
- ➔ MADDİ SERVETE VE ŞÖHRETE DEĞER VERMEYEN, RUH VE AHLAK TEMİZLİĞİNE ÖNEM VERİR.
- ➔ “**TA'LİSÜ'S-SA'ADE**” ADLI ESERİNDE, FELSEFİ ERDEMLERİ ANLATIR. BİR FİLOZOFUN ZEKİ, DOĞRULUĞA SADIK, ONURLU, AHLAKLI VE İRADELİ OLMASI GEREKTİĞİNİ VURGULAR.
- ➔ MANTIK İLMİNE KATKILARINDAN DOLAYI ARİSTO'DAN SONRA ‘**İKİNCİ ÖĞRETMEN**’ LAKABIYLA ANILMIŞTIR.
- ➔ İSLAM DÜNYASINDA SİYASET FELSEFESİNDEN BAHSEDEN İLK FİLOZOFTUR.
- ➔ METAFİZİKTE, VARLIK VE MAHİYET AYRIMINI YAPAN İLK FİLOZOFTUR.
- ➔ ESERLERİNDEN BAZILARI:
 - ➔ İHSAU'L ULÜM
 - ➔ KİTABÜ'L MUSİKİ EL-KEBİR'DİR
 - ➔ TA'LİSÜ'S-SA'ADE

İMAM GAZALİ

- ➔ GAZALİ HEM KABİLECİLİK ANLAYIŞINA HEM DE KÖRÜ KÖRÜNE KABUL EDİLEN MEZHEPÇİLİĞE KARŞIDIR.
- ➔ GAZALİ'YE GÖRE ŞÜPHE GERÇEĞE ULAŞMANIN TEK YOLUDUR.
- ➔ GAZALİ'NİN EN ÜNLÜ ESERİ **"İHYÂU ULÛMİ'D-DİN"** DE BOZULMUŞ BİR TOPLUMU ISLAH ETMEYE, TEKRAR KUR'AN VE SÜNNET TEMELLERİ ÜZERİNE OTURTMAYA VE ONA İSLAMİ ERDEMLERİ YENİDEN KAZANDIRMAYA ÇALIŞMIŞTIR.

İBN RÜŞD

- ➔ BATI'DA AVERROES ADIYLA BİLİNİR.
- ➔ ARİSTO'NUN EN BÜYÜK YORUMCUSU OLARAK KABUL EDİLİR.
- ➔ YAPTIĞI GÖZLEMLERLE GÜNEŞ LEKELERİNİ GÖZLEMLEYEN İLK BİLGİNDİR.
- ➔ **"EL-KÜLLİYYÂTÜ Fİ'T-TİBB"** ADLI ESERİ XII. YÜZYILDA LATİNCE'YE ÇEVİRİLMİŞ VE AVRUPA BİLİM İNSANLARI TARAFINDAN KULLANILMIŞTIR.

BİRÜNİ

- ➔ MATEMATİK, ASTRONOMİ, COĞRAFYA İLE İLGİLENMİŞTİR.
- ➔ BİRÜNİ, BİLİMSEL ÇALIŞMALARINDA GÖZLEM VE DENEYE ÖNEM VERMİŞTİR.
- ➔ AKILCI VE ELEŞTİREL YAKLAŞIMLA KAYNAKLARI KARŞILAŞTIRARAK DOĞRULARI ORTAYA KOYMUŞTUR.BU YÖNTEM, ÇALIŞMALARININ GÜVENİLİRLİĞİNİ VE KALICILIĞINI ARTIRMİŞTİR.
- ➔ 'BEN HER KİŞİNİN KENDİ ÇALIŞMASINDA YAPMASI GEREKENİ YAPTIM: ÖNCELİKLERİN BAŞARILARINI MİNNETTARLIKLA KARŞILAMAK, ONLARIN YANLIŞLARINI ÜRKMEDEN DÜZELTMEK, KENDİSİNE GERÇEK OLARAK GÖRÜNENİ GELECEK KUŞAĞA VE SONRAKİLERE EMANET ETMEK.' SÖZÜ BİRÜNİ'YE AİTTİR.'

İBN SİNA

- ➔ BATI'DA AVİCENNA, İSLAM ÂLEMİNDE "EŞ-ŞEYHÜ'R-REİS" ADIYLA ANILMIŞTIR.
- ➔ İBN SİNA'NIN BİLİMSEL ALANDAKİ EN ÖNEMLİ ESERİ, "EL-KANÛN Fİ'T-TİBB"
- ➔ İBN SİNA TIP BİLİMİNDE İDRAR İNCELEMESİYLE ŞEKER HASTALIĞINI TEŞHİS VE TESPİT ETMİŞTİR.

İBN EL-HEYSEM:

- ➔ OPTİK BİLİMİNİ KÖKTEN DEĞİŞTİRMİŞ VE MODERN OPTİĞİN TEMELLERİNİ ATMIŞTIR.
- ➔ IŞIĞIN DOĞRUSAL YAYILIMI, YANSIMA, KIRILMA, GÖLGE, GÖKKUŞAĞI GİBİ KONULARDA DENEYLER YAPMIŞTIR.
- ➔ EN ÖNEMLİ ESERİ “**KİTÂB EL-MENÂZİR**” DİR.
BU ESERDE TÜM OPTİK KURAMLARINI VE KANITLAMALARINI ORTAYA KOYMUŞTUR.
- ➔ ESERİ 12. YÜZYIL SONLARINDA LATİNCE'YE ÇEVİRİLMİŞ VE BATI'DA OPTİĞİN GELİŞİMİNİ DERİNDEN ETKİLEMİŞTİR.

DOĞU VE BATI ARASINDA BİR MEDENİYET KÖPRÜSÜ İNŞA ETMESİ AÇISINDAN İBN SİNA, FÂRÂBÎ, BÎRÛNÎ GİBİ İLİM İNSANLARININ ÖNEMİ

- BU BİLİM İNSANLARI DOĞU VE BATI ARASINDA MEDENİYET KÖPRÜSÜ KURMUŞTUR.
- İBN SİNA'NIN TIP, FARABÎ'NİN FELSEFE, BİRÜNİ'NİN BİLİM ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI AVRUPA'DA BÜYÜK ETKİ YARATMIŞTIR.
- "EL KANUN Fİ'T-TIP" ESERİ LATİNCEYE ÇEVİRİLEREK YILLARCA AVRUPA TIP FAKÜLTELERİNDE OKUTULMUŞTUR.
- BU BİLİM İNSANLARI, KADİM BİLGİYİ İNCELEYİP YENİDEN YORUMLAYARAK ORTAK DÜNYA MİRASINA BÜYÜK KATKI SUNMUŞLARDIR.

ORTAK DÜNYA MİRASININ
OLUŞUMUNDA
İSLAM DÜNYASI VE BATI MEDENİYETİ
ARASINDAKİ ETKİLEŞİM BÜYÜK
ROL OYNAMIŞTIR.

İSLAM DÜNYASI, ANTİK YUNAN, ROMA,
HİNT VE ÇİN GİBİ MEDENİYETLERDEN
ALDIĞI BİLGİYİ GELİŞTİRMİŞ VE
BATI'YA AKTARMIŞTIR.

BATI'DA BİLİMSEL VE KÜLTÜREL
GELİŞMELERİ DESTEKLEMİŞ,
RÖNESANS'A VE MODERN BİLİMİN
TEMELLERİNE KATKI SAĞLAMISHTIR.

